

Sociálně-psychologické klima třídy na střední odborné škole

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lenka Krajčíková

Vypracovala:

Renata Janečková

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Renata Janečková**
Studijní program: Specializace v pedagogice
Obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku
Název tématu: **Sociálně-psychologické klima třídy na střední odborné škole**
Rozsah práce: 40 normostran

Zásady pro vypracování:

1. Seznámení s problematikou, vyhledávání odborných literárních zdrojů a pramenů, vypracování rámcové struktury bakalářské práce.
2. Vytvoření metodiky bakalářské práce (stanovení cíle, hypotéz, metod a technik).
3. Studium odborných literárních zdrojů a pramenů, zpracování teoretických východisek, uskutečnění průzkumných šetření.
4. Zpracování textu závěrečné práce, včetně diskuse – konfrontace závěrů průzkumu s poznatky získanými z odborné literatury a vlastní návrhy a zhodnocení provedeného průzkumu.
5. Provedení technických úprav závěrečné práce podle požadavků Metodického manuálu pro vypracování bakalářské práce.
6. Technické úpravy bakalářské práce podle požadavků Metodického manuálu pro vypracování bakalářské práce (práce musí být zpracována ve schválené šabloně)

Seznam odborné literatury:

1. JEDLIČKA, R. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. Praha: Themis, 2004. ISBN 80-7312-038-0.
2. JEŽEK, S. – MAREŠ, J. *Klíma školní třídy: dotazník pro žáky*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 39 s. ISBN 978-80-87063-79-8.
3. MAREŠ, J. – KRIVOHAVÝ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 210 s. ISBN 80-210-1070-3.
4. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

Datum zadání bakalářské práce: květen 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2017

L. S.

Renata Janečková
Autorka práce

Mgr. Lenka Krajčiková
Vedoucí práce

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Garantka studijního programu

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Ředitelka vysokoškolského ústavu

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: **Sociálně-psychologické klima třídy na střední odborné škole** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lomnici dne 31. 5. 2017

Podpis

Děkuji Mgr. Lence Krajčíkové, vedoucí mé bakalářské práce, za vstřícnost, porozumění a především za odborné vedení, které mi bylo velkým přínosem.

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na sociálně-psychologické klima třídy na střední škole a střední odborné škole. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá vymezením pojmů, které souvisí s daným tématem. Jedná se především o vysvětlení pojmu, jako jsou klima školy, klima třídy, sociální percepce a vztahy, které ovlivňují atmosféru tohoto prostředí. Dále se práce zaměřuje na vysvětlení procesů, které utváří sociálně psychologické klima ve třídě. Hlavními aktéry, kteří se podílí na daném procesu, jsou pedagogové a především žáci jednotlivých tříd. V další části se seznámíme s faktory, které výrazně ovlivňují jak celkové klima školy, tak klima jednotlivých tříd. Těmito faktory jsou: sociálně psychologické a sociálně patologické projevy, konflikty a obtížné situace. V závěru teoretické části se práce zaměří na objasnění metodologie měření klimatu třídy.

Praktická část se bude zabývat mapováním klimatu v reálném prostředí školních tříd. Průzkum byl proveden pomocí kvantitativní metody na základě standardizovaného dotazníku Student Classroom Climate Questionnaire.

V závěru praktické části jsou vyhodnoceny závěry reálného průzkumu dvou tříd, na které byla zaměřena pozornost, analýzou a jejich následnou komparací souhrnných dat. Bakalářská práce obsahuje výsledky průzkumu prezentované graficky s danou interpretací.

Klíčová slova

Klima školy, klima třídy, žák, učitel, skupina, sociální vztahy, metodologie měření klimatu, průzkum, dotazník

Abstract

This Bachelor thesis is focused on social-psychological climate of the classroom at secondary school and vocational school. The work is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part deals with definitions, which are connected with this topic, and explaining terminology, such as climate of the school, climate of the class, social perception and relations which influence atmosphere of this environment.

Furthermore, the thesis explains processes which form social-psychological climate in the class. The main participants, who co-work on the process, are teachers, and above all, pupils of particular classes.

In the next part we will meet factors that highly influence not only the whole atmosphere of the school, but also the climate of particular classes. These factors are: social-psychological and social-pathological effects, conflicts and difficult situations.

At the end of the theoretical part the work focuses on explaining methodology of measuring of the class climate. The practical part will deal with monitoring climate in real environment of school classes. The survey was carried out by quantitative method on basis of standard questionnaire Student Classroom Climate Questionnaire.

At the end of the practical part conclusions of real survey of two classes, which were focused on, are assessed and followed by analysis and comparison of the overall data. The Bachelor thesis contains results of the survey presented in graphical form.

Key words

Climate of school, climate of class, pupil, teacher, group, social relations, methodology of measuring of class climate, survey, questionnaire

Obsah

1	Úvod	16
2	Cíle bakalářské práce	18
2.1	Cíle teoretické části práce	18
2.2	Cíle praktické části práce	18
3	Materiál a metodika zpracování	19
3.1	Materiál a metodika zpracování teoretické části práce.....	19
3.2	Materiál a metodika zpracování praktické části práce.....	19
4	Teoretická část	20
4.1	Klima ve školním prostředí	20
4.1.1	Společnost, sociální percepce, sociální klima, socializace	21
4.1.2	Škola a její klima	23
4.1.3	Třída	27
4.2	Participující prvky ovlivňující klima třídy.....	29
4.2.1	Učitel a jeho edukační role.....	30
4.2.2	Žák a jeho role	31
4.3	Projevy klimatu třídy	32
4.3.1	Sociálně psychologické projevy komunikace.....	32
4.3.2	Sociálně patologické jevy ve školní třídě	33
4.4	Metodologie měření klimatu třídy.....	34
4.4.1	Kvalitativní vědecko-výzkumné metody.....	34
4.4.2	Kvantitativní vědecko-výzkumné metody.....	35
5	Praktická část a výsledky práce	36
5.1	Cíl a charakteristika průzkumu	36
5.1.1	Způsob a metodika průzkumu	36

5.1.2	Výběr respondentů.....	37
5.2	Vlastní průzkum.....	37
5.2.1	Analýza výsledků 3 třídy - <i>Gymnázium</i>	37
5.2.2	Souhrnné tabulky výsledků.....	83
6	Diskuze	87
7	Doporučení pro pedagogickou praxi	90
8	Závěr	91
9	Seznam použité literatury	92
A	Přílohy	96

Seznam obrázků

Obr. 1	Tři důležité odborné pojmy týkající se školní třídy (Mareš a Ježek, 2012, s. 6).	30
Obr. 2	Graf k tabulce č. 2	38
Obr. 3	Graf k tabulce č. 3	39
Obr. 4	Graf k tabulce č. 4	40
Obr. 5	Graf k tabulce č. 5	41
Obr. 6	Graf k tabulce č. 6	42
Obr. 7	Graf k tabulce č. 7	43
Obr. 8	Graf k tabulce č. 8	44
Obr. 9	Graf k tabulce č. 9	45
Obr. 10	Graf k tabulce č. 10	46
Obr. 11	Graf k tabulce č. 11	48
Obr. 12	Graf k tabulce č. 12	49
Obr. 13	Graf k tabulce č. 13	50
Obr. 14	Graf k tabulce č. 14	51
Obr. 15	Graf k tabulce č. 15	52
Obr. 16	Graf k tabulce č. 16	54
Obr. 17	Graf k tabulce č. 17	55
Obr. 18	Graf k tabulce č. 18	56
Obr. 19	Graf k tabulce č. 19	57

Obr. 20	Graf k tabulce č. 20	58
Obr. 21	Graf k tabulce č. 21	59
Obr. 22	Graf k tabulce č. 22	60
Obr. 23	Graf k tabulce č. 23	61
Obr. 24	Graf k tabulce č. 24	62
Obr. 25	Graf k tabulce č. 25	63
Obr. 26	Graf k tabulce č. 26	65
Obr. 27	Graf k tabulce č. 27	66
Obr. 28	Graf k tabulce č. 28	67
Obr. 29	Graf k tabulce č. 29	68
Obr. 30	Graf k tabulce č. 30	69
Obr. 31	Graf k tabulce č. 31	70
Obr. 32	Graf k tabulce č. 32	71
Obr. 33	Graf k tabulce č. 33	72
Obr. 34	Graf k tabulce č. 34	73
Obr. 35	Graf k tabulce č. 35	74
Obr. 36	Graf k tabulce č. 36	75
Obr. 37	Graf k tabulce č. 37	76
Obr. 38	Graf k tabulce č. 38	77
Obr. 39	Graf k tabulce č. 39	78
Obr. 40	Graf k tabulce č. 40	79
Obr. 41	Graf k tabulce č. 41	80

Obr. 42	Graf k tabulce č. 42	81
Obr. 43	Graf k tabulce č. 43	82

Seznam tabulek

Tab. 1	Typologie klimatu třídy	29
Tab. 2	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Podněcuje spolupráci“	37
Tab. 3	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Je přátelská“	39
Tab. 4	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje“	40
Tab. 5	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Podporuje a dává pocit sounáležitosti“	41
Tab. 6	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Dovolí mi být, čím jsem“	42
Tab. 7	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Je příjemná“	43
Tab. 8	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje mne v učení“	44
Tab. 9	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Je bezpečná a pohodová“	45
Tab. 10	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování“	46
Tab. 11	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš těžké)“	47
Tab. 12	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Stimulující (ani nudné, ani stereotypní“	48
Tab. 13	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Nové a zajímavé“	49
Tab. 14	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Pro mě dobře využitelné“	50
Tab. 15	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Výzvou“	52
Tab. 16	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi věnovat více času“	53
Tab. 17	Tabulka - Vyhodnocení názoru „Projevuje pochopení“	54

Tab. 18	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Učí jasně a pomáhá mi pochopit látku“	55
Tab. 19	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Zkouší a známkuje spravedlivě“	56
Tab. 20	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi pomoci s problémy“	58
Tab. 21	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Všímá si mého pokroku“	59
Tab. 22	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro lepší výuku využívá práci ve skupinách“	60
Tab. 23	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Podněcuje spolupráci“	61
Tab. 24	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je přátelská“	62
Tab. 25	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje“	63
Tab. 26	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Podněcuje a dává pocit sounáležitosti“	64
Tab. 27	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Dovolí mi být, čím jsem“	66
Tab. 28	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je příjemná“	67
Tab. 29	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje mne v učení“	68
Tab. 30	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je bezpečná a pohodová“	69
Tab. 31	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování“	70
Tab. 32	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš těžké)“	71
Tab. 33	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Stimulující (ani nudné, ani stereotypní)“	72
Tab. 34	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Nové a zajímavé“	73

Tab. 35	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro mě dobře využitelné“	74
Tab. 36	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Výzvou“	75
Tab. 37	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi věnovat více času“	76
Tab. 38	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Projevuje pochopení“	77
Tab. 39	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Učí jasně a pomáhá mi pochopit látku“	78
Tab. 40	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Zkouší a známkuje spravedlivě“	79
Tab. 41	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi pomoci“	80
Tab. 42	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Všímá si mého pokroku“	81
Tab. 43	Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro lepší výuku využívá práci ve skupinách“	82
Tab. 44	Souhrnná tabulka - atmosféra	84
Tab. 45	Souhrnná tabulka – domácí a školní úkoly	85
Tab. 46	Souhrnná tabulka – učitel	86

1 Úvod

Téma práce vychází z autorčina osobního a profesního zájmu o problematiku vztahů ve školním prostředí. Pedagogický pracovník se v pozici vychovatelky setkává s různými projevy vztahů mezi studenty střední školy. Interpersonální a interskupinové vztahy lze sledovat zejména v internátním prostředí, kde probíhá z větší části komunikace na úrovni mimoškolních aktivit. Pro bližší pochopení těchto projevů a vztahů mezi jednotlivci, jsem se rozhodla detailněji prozkoumat prvky chování studentů školy v prostředí, které doplňuje moje profesní zaměření. Tímto prostředím je škola a školní třída.

Téma práce se zaměřuje na problematiku klimatu školní třídy a vztahy mezi studenty. Zabývá se také prvky, které ovlivňují jejich sociálně psychologické působení ve skupině se společnými průvodními znaky charakterizujícími jednotné prostředí a atmosféru tohoto prostředí. Z hlediska sociologického by se dala tato skupina charakterizovat jako komunita, z pedagogického hlediska jde o třídu, jako organizační složku edukačního procesu, kterými jsou: výzkum učení ve školním prostředí, znaky účinného prostředí, v němž se žáci učí a všechny změny ve školním prostředí (Průcha, 2009, s. 176). Z hlediska psychologického pak můžeme popsat třídu jako soubor sociálně-psychologických prvků chování jednotlivců v různých ontogenetických fázích osobnostního vývoje, které je přímo i nepřímo závislé na endogenních a exogenních činitelích ovlivňujících tyto sociální a psychologické projevy chování uvnitř skupiny stejně, či podobně vývojově zaměřených jedinců.

Teoretická část vymezuje zejména základní terminologické rámce této problematiky, které spolu úzce souvisí, a to tak, aby na sebe navazovaly svým oborovým zaměřením. Tato část se věnuje jak obecné rovině klimatu z hlediska společnosti, tak specifické rovině klimatu na úrovni organizační struktury, kterou je škola a potažmo její složky, kterou je školní třída.

Kromě charakteristik těchto společenských prvků rozdělených do úrovní – společnost, škola a třída, se práce zaměřuje také na činitele, kteří mají vliv na atmosféru a prostředí či vztahy ve třídě. V této práci je popsána funkce školy jako organizační složky, ve které probíhá především legislativní a manažerský proces vytváření klimatu školní třídy a zaměřuje se na popis funkce učitele jako edukačního činitele, který se svojí rolí ve výchovně vzdělávacím procesu podílí na

vytvoření klimatu školní třídy. Tato práce neopomíjí ani popis sociálně psychologických funkcí a kompetencí žáka, studenta a výchovnou a socializační roli rodiče.

Jedna z důležitých kapitol této práce je zaměřena na projevy klimatu třídy a dopady této problematiky v úrovních sociálních vazeb ve třídě, konfliktních a obtížných situacích, které se vyskytují jako zásadní a viditelné narušení stabilizovaných struktur vztahů v atmosféře a prostředí třídy a mohou vyústit v závažné pokřivení socializačních vazeb, které se doposud pozitivním způsobem projevovaly v klimatu třídního prostředí a zasahují až do prvků legislativních změn ve formě sociálně patologických projevů v klimatu třídy.

Poslední teoretická kapitola v krátkosti vymezuje metodologii měření tohoto fenoménu školního prostředí, kterým je právě klima třídy. V této kapitole se vymezují dva základní principy metodologie z hlediska použitých technik v systému kvalitativního a kvantitativního přístupu k dané problematice třídního prostředí a vztahů nebo sociálních kompetencí účastníků sledovaného vzorku respondentů. Tento fundament práce zároveň uvozuje empirickou část, která je obsažena v praktické části této bakalářské práce.

V praktické části konkretizují cíl průzkumného šetření problematiky klimatu třídy, charakterizují sledovanou skupinu z hlediska složení respondentů a také z pohledu popisu údajů o skupině, třídě. Díky zpracovanému dotazníkovému šetření a díky využití kvantitativní vědeckovýzkumné metody je možné popsat jednotlivé prvky klimatu třídy u sledovaných tříd. Z následné analýzy získaných dat je tedy možné vyvodit závěry týkající se předem stanovených oblastí problematiky klimatu vybraných tříd.

V závěru práce jsou popsány a vyhodnoceny získané údaje z dotazníkového šetření a navrženy možnosti jak pracovat s klimatem tříd.

Téma klimatu třídy patří mezi rozsáhlou problematiku a z toho důvodu nemůže tato práce obsáhnout všechny aspekty uvedené problematiky. I přesto se domnívám, že teoretická i praktická část této práce plně obohatí moje dosavadní profesní znalosti.

2 Cíle bakalářské práce

2.1 Cíle teoretické části práce

Cílem teoretické části bakalářské práce bude definovat základní terminologii týkající se problematiky klimatu třídy. Následně bude věnovaná pozornost obecné rovině klimatu z hlediska společnosti a specifické rovině klimatu, kterou je školní třída. V praktické části proběhne průzkum, který ověří konkrétnost a aplikovatelnost popsaných teoretických konceptů na sledovaném vzorku žáků střední školy.

2.2 Cíle praktické části práce

Cílem praktické části bude průzkum, který se zaměří na šetření klimatu v dané třídě, náročnosti domácích a školních úkolů a vztahu k učitelскому sboru vybrané střední školy. Pro provedení průzkumu bude využita kvantitativní vědeckovýzkumná metoda, konkrétně dotazník SCCQ (Student Classroom Climate Questionnaire). Na základě výsledků proběhne deskriptivní analýza, ze které bude možné vyvodit závěry týkající se klimatu vybraných tříd.

3 Materiál a metodika zpracování

3.1 Materiál a metodika zpracování teoretické části práce

Pro zpracování teoretické části bude použita odborná literatura a pedagogické dokumenty dané tematiky. Na základě prostudování daného problému proběhne v další fázi srovnávání teoretických poznatků, analýza a syntéza.

3.2 Materiál a metodika zpracování praktické části práce

Pro průzkum praktické části práce budou osloveni respondenti třetího ročníku dvou středních škol. Předmětem průzkumného šetření bude zaměření se na šetření atmosféry v dané třídě, náročnosti domácích a školních úkolů a vztahu k vyučujícímu. Bude využita kvantitativní vědeckovýzkumná metoda - dotazník SCCQ.

4 Teoretická část

Současnou postmoderní společnost lze charakterizovat jako stále rozvíjející se mnohobuněčný organizmus, který v každém okamžiku svého vývoje reaguje na podněty z vnějšího, ale také vnitřního prostředí a přizpůsobuje se těmto podnětům v každém svém projevu, ať již pozitivně nebo negativně. Do tohoto prostředí můžeme zahrnout zcela specifické formy různých sociálních prvků, jakými jsou rodina, škola a následně práce.

Každý z těchto prvků má svoje odlišné činitele, které ovlivňují jak vnitřní vazby mezi těmito činiteli, tak i vnější vazby různých druhů mezi sebou. Těmito činiteli jsou účastníci a jejich potřeby, očekávání a psychosociální projevy individuálního nebo skupinového charakteru. Vše se děje na úrovni horizontální, vertikální a diagonální vztahové komunikace, která se následně projevuje ve svých důsledcích pozitivní nebo negativní sociální projekcí.

V přímé vazbě na tyto děje, týkající se sociálních prvků – rodina, škola, práce – navazuje vyšší autorita v úrovni sociálně politické a tou je stát, zákon a právo jako nástroj psaných pravidel, který určuje a vymezuje povolené a zakázané projevy ve vztazích mezi jednotlivými činiteli.

Jedním z výše jmenovaných sociálních prvků je škola a všechny atributy, týkající se této organizační složky, včetně rozdělení typů škol, funkce školy, struktury školy jako výchovně vzdělávací instituce, personálního složení školy z hlediska pedagogického a nepedagogického personálu, a v neposlední řadě žáků a studentů. Do tohoto dělení přímo patří nižší organizační složka, kterou je třída a nepřímo vnější prvek, kterým je rodič.

Následující kapitoly zachycují základní aspekty vztahů mezi všemi uvedenými činiteli a to z hlediska problematiky klimatu třídy, klimatu školy a projevy tohoto fenoménu.

4.1 Klima ve školním prostředí

Školní prostředí je pro většinu dospělých jedinců důvěrně známé, neboť s ním mají osobní zkušenosti z období edukačního vývoje, kterým museli projít. A to především díky zákonem stanoveným pravidlům o školní docházce žáků a studentů a vzdělávacímu procesu, který probíhá v těchto organizačních jednotkách na různé úrovni předškolního, základního, středoškolského a vysokoškolského typu

vzdělávání. S ním souvisí i doplňkový typ vzdělávání v rámci andragogiky, nebo odborného vzdělávání v podobě různých kurzů, seminářů a odborně zaměřených přednášek. V těchto případech se většinou účastníci vzdělávacího procesu setkávají s organizovanou strukturou, kterou zajišťuje institucionalizovaný prostředník. Tímto prostředníkem je škola, tedy instituce „*se značnou mírou autonomie, realizující program formálního vzdělávání na určeném místě a v daném čase*“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2013, s. 297). Škola zajišťuje organizaci, realizuje legitimní procesy splňující zákonem stanovená pravidla. Každý takovýto druh vzdělávání s sebou přináší velmi podobné rysy interakce s činiteli, které svým působením ovlivňují procesy učení, vzdělávání a výchovy. V rámci školního prostředí se mohou determinovat různé prvky klimatu. Ve vztahu k subjektu školy, hovoříme o účastnících, jakými jsou zřizovatel školy, vedení školy, pedagogický sbor a ostatní, nepedagogický personál, zajišťující úspěšný chod školy, a nelze opomenout důležitou roli žáků, rodičů i veřejnosti v tomto školním prostředí, pak můžeme hovořit o klimatu školy (Čáp, 2007, s. 582-583). Škola vrostla do daného sociálního prostředí. Funguje v určitém regionu, městě a státu, kdy můžeme usuzovat o vlivu dané společnosti (tamtéž, 2007, s. 591). Z výše uvedeného výčtu subjektů, které vstupují do problematiky klimatu školy a třídy, lze usuzovat, že pro správné pochopení obsahu této problematiky je důležité pochopení sociálních vazeb a společenských kontextů. Školu ve velké míře ovlivňuje způsob financování, spolupráce s rodiči, s komunitou a vztahy s jinými školami (Čáp, 2007, s. 585). V širším kontextu pak hovoříme o vlivu sociální společnosti.

4.1.1 Společnost, sociální percepce, sociální klima, socializace

Každé určení **společnosti** má v podstatě filozofický charakter a stanovuje určitou koncepci. Pojem společnost je používán často jako označení pro fakt společenského života lidí vůbec, pro zcela abstraktně obecné stavy, které existují ve všech historicky daných společenských formacích. Význam pojmu společnost má smysl jen tehdy, jestliže je přiřazen a podřízen analýze společenských vztahů (Berka, 1985, s. 244-246).

Sociální percepce je vnímání partnera nebo partnerů v sociálním styku. V pedagogických situacích se sociální percepce rozumí např. Jaké úsudky si učitel o žákovi vytvoří a žák učitele, jak posuzuje jeden žák druhého, jak vidí jeden učitel druhého učitele, apod. Patří sem i způsob, jak učitel vnímá celou třídu jako určitou sociální skupinu, jak žáci určité školy vnímají učitelský sbor.

Sociální percepce tedy zahrnuje nejen hodnocení a usuzování o druhých, ale i o sobě samém (Mareš a Křivohlavý, 1995, s. 14).

Ve strukturálním pojetí společnosti se často vyskytuje pojem „sociální“–společenský. Tento pojem je z širšího hlediska vnímán jako determinanta všeho, co souvisí s působením, činnostmi a vlivy jedince na druhého jedince nebo skupinu. Hovoříme-li o takovémto působení, je zřejmé, že vlivy, které se projevují, mohou být příčinou změn v chování a posuzování členů skupiny, společnosti a ovlivňují prostředí společnosti. Všechny procesy vzniklé touto změnou můžeme sledovat a porovnávat jako klimatické podmínky sociální struktury sledované společenské skupiny.

Sociální klima podle Mareše a Čápa (2007, s. 568) lze chápat jako dlouhodobý jev, který je typický jak pro danou třídu, tak i učitele i ostatních sociálních skupin. Vzniká na základě sociálních vztahů ve formální sociální skupině, jakou je školní třída. Sociální klima je pak výsledkem jak subjektivních (neformálních vztahů), tak objektivních (formální sociální organizace) faktorů (Geist, 1992, s. 161-162).

Sociální klima školy je podle Svobodové (2002 in Střelec, 2002, s. 83) „*utvářeno a ovlivňováno školními třídami, jednotlivými žáky a učiteli, vedením školy, učitelským sborem i personálem školy v průběhu času v určitých podmínkách*“.

Školní prostředí se všemi svými prvky a funkcemi hraje velmi důležitou roli v ontogenetickém vývoji jedince a přímo se podílí na utváření představ, vztahů, sociálních a morálních hodnot (tamtéž, 2002, s. 82–91). Hovoříme o socializaci a začleňování jedince do společnosti, jako o dlouhodobém a celoživotním procesu, na který můžeme pohlížet z několika úhlů a rovin.

Procesem **socializace** se zabývá například Helus (2011, s. 142-144). Dělí socializaci na tři fáze:

- **Primární socializace** - počáteční orientování dítěte na další lidi v počátečním období jeho života. V této fázi jde o připoutání dítěte k matce a následnou integraci do prostředí rodiny.
- **Sekundární socializace** - překračuje rámec rodiny. V této fázi vstupuje dítě do prostředí mateřské a následně základní školy.
- **Terciální socializace** – jde o procesy související se začleňováním a nástupem dospělosti (tamtéž, s. 142-144).

Psychologickým pojetím procesu socializace, někdy také uváděným pod pojmem humanizace, se zabývá Řezáč (1998, s. 51), který popisuje čtyři na sobě navzájem nezávislé fáze tohoto děje:

- **personalizace** - utváření osobnosti a vědomí o „Já“. Psychika je strukturovaná a integruje se vrůstáním do mezilidských vztahů,
- **kulturace** - utváření životního stylu, etických a estetických kritérií osobnosti, dochází k přisvojování kultury society,
- **profesionalizace** - počátky rozpoznávání společensko-ekonomické dělby úloh osvojení profesních rolí,
- **socializace** - utváření vědomí o „My“. Jedinec přijímá občanské role a přizpůsobuje se v nich společnosti (tamtéž, 1998, s. 51).

V rámci objasnění termínu socializace ve školním prostředí dle Průchy (2009, s. 267) se žáci musí přizpůsobovat podmínkám institucionalizované výchovy a vzdělávání, naplánovanému kurikulu i požadavkům učitelů, což některým žákům přináší problémy a klade nároky na profesionalitu i lidské vlastnosti učitelů. Výchovně vzdělávací proces probíhá v instituci - ve škole.

4.1.2 Škola a její klima

Škola jako společenská instituce, zásadním způsobem zasahuje do socializace jedince. Plní mnoho funkcí, které mají za úkol splnit cíl pedagogického procesu ve vývoji jedince a připravuje děti a mládež k samostatnému vstupu do osobního, pracovního a zejména občanského života (Průcha, Mareš a Walterová, 2013, s. 297).

Jde o místo, ve kterém se naplňují materiální potřeby tohoto procesu, jakými jsou například materiální zajištění, kam patří budovy, technické zázemí, učebny, didaktické pomůcky a prostředky, pozemky a tělovýchovná zařízení, hřiště a ostatní prostory, kabinety, sklady, sklepy a skladiště podpůrného materiálu přímo, či nepřímo souvisejícího s pedagogickou činností.

Z organizačního hlediska znamená škola prostor a místo, kde dochází k systematické, řízené činnosti, která slouží k edukaci žáků a studentů. Řeší provozní situace, spojování a dělení tříd, kontakt s rodiči, školní prostory a další (Čáp, 2007, s. 582).

Škola v rámci pedagogického působení zprostředkovává výchovnou a vzdělávací složku. Využívá školského kurikula a zabývá se formováním psychické a sociální struktury účastníků vzdělávacího procesu.

Součástí těchto procesů jsou také projevy mezilidských vztahů všech navzájem propojených účastníků. Tyto projevy se dají sledovat prostřednictvím klimatu školy.

Výzkum klimatu školy přitom často sleduje souvislosti vlivů různého pojetí, jak z hlediska politických, ekonomických, historických, kulturních prvků ovlivňujících život ve škole. *„Živnou půdu klimatu připravuje prostředí, které představuje velkou skupinu faktorů (osob, podmínek, jevů a procesů), jež člověka v průběhu jeho života obklopují, mají pro něho význam a hodnotu, s nímž je v interakci. Součástí tohoto prostředí je i škola s jejími aspekty materiálními a estetickými, ekologickými, demografickými, sociálními a kulturními“* (Průcha, 2009, s. 292).

Všechny prvky, které slouží k posuzování celkové atmosféry a prostředí školy uvedl ve své knize Čapek (2010, s. 231-237). Řadí sem sociální, kulturní, materiální a jiné faktory jako jsou například: vzájemný respekt, vztah ke škole, inovace a adaptace.

Mareš a Ježek (2012, s. 6) uvádějí, že škola je instituce, která plní pět úkolů: naučit předepsanému učivu, vychovávat, socializovat, naučit jak se učit, naučit samostatnosti.

Pojmem klima školy a jejími charakteristickými rysy se zabývali Čáp a Mareš (2007, s. 583) a ve své odborné literatuře uvedli, že *„termín klima zahrnuje ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů školy na to, co se ve škole odehrálo“*, odehrává a bude odehrávat. Dále autoři (tamtéž, 2007, s. 583) uvádí, že doposud neexistuje přesná a odborná definice výše jmenovaného pojmu.

Podle Grecmanové (2003, s. 18) je nutné odlišovat velmi podobné názvosloví ve výrazech klima školy a školní klima. Zatímco pojem školní klima má svoje vymezení obsahu a specifický cíl výzkumu, pojem klima školy je obecný popis dějů v prostředí školy. Školní klima pak chápe jako souhrn jednotlivých klimat, složených z klimatu pedagogického sboru, klimatu tříd, klimatu v jednotlivých vyučovacích blocích, organizačního klimatu, komunikačního klimatu, sociálního klimatu a ostatních měřitelných a definovatelných klimat, která mají svůj specifický předmět zkoumání.

Toto dělení vhodně doplňují jednotlivé oblasti výše uvedených prvků, které slouží ke konkretizaci výzkumných otázek v problematice klimatu školního prostředí.

Mezi sociální prvky patří:

- autonomie učitelů, sociální status učitelů, možnosti a příležitosti odborného růstu (Mareš a Křivohlavý, 1995, s. 158),
- sociální dovednosti učitele (Gillnerová a Štětovská, 2003, s. 283-292),
- soudržnost třídy jako sociální skupiny (Kašpárková, 2005),
- sociální struktura ve třídě, akceptace žáků z odlišných etnických skupin, vliv školních postupů na sociální vztahy mezi žáky (Wardová, 1994).

Mezi kulturní (kutikulární) prvky patří:

- motivace žáků alternativních škol v rámci přechodu do škol tradičního typu (Hrubšiková a Marušincová, 1998, s. 337-347),
- české prostředí školy z hlediska rodičů a žáků z etnických menšin (Mareš a Švarcová, 2004, s. 116-127),
- metody a formy pedagogické činnosti směřované k pozitivnímu klimatu (Doležalová, 2003, s. 274-278),
- koncentrace, spolupráce, pravidla a pořádek ve vyučovacím procesu (Grecmanová, 2004, s. 6-35),
- organizační složky a způsob vedení lidí (Urbánek, 2005, s. 322-325),
- řízení, tradice a rituály ve škole (Štřáva, 2003, s. 372-381),
- vnější vztahy a otevřenost školy (Rabušicová a kol., 2003, s. 163-170).

Mezi materiální (estetické) prvky patří:

- architektura, stavba, vybavení škol, hygiena a estetická úprava prostředí (Kašpárková, 2006).

Patrně nejlépe definovaný popis termínu klima školy předkládá Grecmanová (2010, s. 46), která tvrdí, že jde o kvalitu, která je utvářena jako „odraz školního prostředí (s ekologickou, personální, sociální a kulturní dimenzí) ve vnímání, posuzování a hodnocení výše uvedených činitelů. Jde o dlouhodobý a poměrně stálý jev, specifický pro konkrétní školu“.

Díky poměrně rozsáhlému rozptylu v kritériích posuzování vztahů školního prostředí lze rozlišovat různými způsoby typy školního klimatu.

Kašpárková (2003, s. 215) se na celou problematiku dívá z pohledu **způsobu vedení školy a kontaktu s okolím** a uvádí čtyři typy vedení školy:

- **Autokraticky izolovaný způsob**
 - ✓ dominance je v rukou ředitele a některých učitelů,
 - ✓ žádná pravomoc rodičů a žáků,
 - ✓ minimální nebo žádné kontakty s vnějším prostředím,
 - ✓ základem je pouze splnění cíle vzdělání.
- **Autokraticky životu blízký způsob**
 - ✓ obdoba předchozího typu vedení, s náznakem kontaktu s vnějším prostředím,
 - ✓ organizování různých aktivit, výstav, slavností,
 - ✓ aktivita rodičů a žáků je potlačovaná.
- **Demokraticky izolující způsob**
 - ✓ existence dialogu mezi rodiči, učiteli i žáky,
 - ✓ jsou uznána individuální práva, ovšem stále je izolováno vnější prostředí.
- **Demokraticky životu blízký způsob**
 - ✓ aktivity ve škole, participace vedení, učitelů, rodičů i žáků.

Na základě výsledků výzkumu **komunikačních stylů** v prostředí školy, podle J. Laška (1994, s. 155) lze rozlišovat dva typy školního klimatu:

- **supportivní** – otevřená a jasná komunikace (podpůrná, vstřícná),
- **defenzivní** – neochota naslouchat, zatajování a zamlčování informací, postojů a názorů, revnivost, soupeření a nedůvěra (obranná).

Z hlediska členění dle výchovných stylů rozlišuje Grecmanová (2010, s. 48) následující typy školního klimatu:

- **autoritativní** – oboustranně špatné vztahy učitel – žák,
- **demokratický** – podpora, participace a tolerance vztahů učitel – žák,
- **liberální** – dochází zde k negativním vztahům učitel - žák, ale vztahy mezi žáky jsou silně pozitivně ovlivněny.

Dále se práce zaměří na organizovanou sociální skupinu, která disponuje formálním i neformálním řádem, a tou je školní třída (Prokop, 1996, s. 20).

4.1.3 Třída

Hovoříme-li o třídě, pak v pedagogicko-psychologickém pojetí máme na mysli vymezení pojmu z hlediska specifických charakteristik malé skupiny jednotlivců, kterou spojují společné výchovně vzdělávací zájmy a uvnitř které dochází k interakci na mnoha úrovních sociálního, psychického, kulturního rozvoje, v prostředí, které je k tomuto účelu uzpůsobeno a splňuje všechny podmínky pro vytvoření pozitivního klimatu pro všechny účastníky.

Terminologii školní třídy můžeme nalézt například u Augera (2005, s. 29), kde je třída definována jako skupina jedinců s formálním charakterem, se vzájemnými vztahy vzájemně se ovlivňujícími a charakterizovaná těmito prvky – skupina dětí nebo adolescentů, přítomnost alespoň jednoho dospělého – učitele, pravidelný kontakt, povinnost být součástí třídy, společný cíl vzdělávat se, vzdělávání probíhá v instituci – ve škole.

Uvnitř skupiny, jakou je třída, dochází neustále ke změnám klimatu, které vyplývají z okamžitých a operativních reakcí na sociální styk v interakci s psychikou účastníků.

Při nedostatečné pozornosti a citlivosti k těmto změnám může dojít k narušení vnitřních i vnějších vztahů klimatu třídy a třídního prostředí. Tato změna může vyvolat mnohem dramatičtější projevy, které se v negativním důsledku obrátí proti jednotlivcům nebo celé skupině. V krajním případě hrozí zánik pozitivního klimatu třídy a vznik sociálně patologických projevů v klimatu třídy. Mezi častými projevy se vyskytují: záškoláctví, agrese, šikana a dalších sociálně patologických jevů.

V rámci interakce účastníků a v zájmu zachování pozitivního klimatu třídy se jeví jako vhodná prevence před těmito negativními prvky, především komunikace, pozorování a naslouchání vztahům mezi účastníky a empatický přístup ke všem zúčastněným. Možným způsobem řešení obtížných situací, které vyplynou ze změn klimatu třídy, mohou být standardizované pedagogicko psychologické postupy, které vyplývají z konkrétní situace a podléhají metodice řešení obdobných případů. V tomto hraje hlavní roli pedagogický pracovník a jeho dobrá znalost prostředí školní třídy a personálních vztahů v klimatu třídy.

Zajímavý pohled na typologii klimatu třídy předkládá Prokop (1996, s. 37-39), který uvádí možnosti dělení z hlediska atmosféry ve třídě a interakce učitele a žáků, a druhou možností je podle něj dělení na základě moci ve třídě.

Dle atmosféry a interakce rozlišuje klima třídy na typy:

- **vřelé** – (příznivé) – žáci i učitel jsou v dobré interakci, cítí se oboustranně dobře,
- **studené** – (chladné) – učitel se soustředí na sebe a svůj výkon, včetně uspokojování svých potřeb, zatímco žáci se cítí pouze jako nutným prostředkem nebo překážkou.

Dle moci ve třídě je možné popsat klima třídy jako:

- **příznivě autokratické** – učitel sice přijímá sám nezbytná rozhodnutí, avšak ve prospěch žáka,
- **příznivě demokratické** – všichni účastníci třídy společně rozhodují v zájmu harmonického fungování,
- **autokratické nepřátelské** – rozhodnutí přijímá učitel samostatně s cílem upevnit institucionální pořádek,
- **laissez-faire** - učitel se vzdává rozhodování v duchu hesla – dejte mi všichni pokoj (tamtéž, 1996, s. 39).

Mareš (1998, s. 6-7) posuzuje prostředí třídy z více úhlů a uvádí další typologii klimatu třídy:

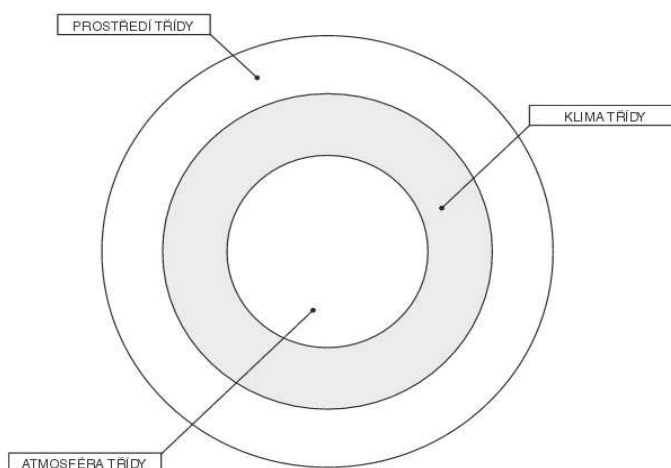
Tab. 1 Typologie klimatu třídy

Podle typu školy: střední odborné školy, gymnázia, střední odborné učiliště, případně státní nebo nestátní školy, např. církevní
Podle stupně školy: mateřské školy, základní školy prvního a druhého stupně, střední školy, vysoké školy
Podle zvláštností žáků: s převážně neproblémovými žáky a s výskytem „problémových žáků“
Podle převládající orientace žáků: na plnění úkolů, na inovace atd.
Podle koncepce výuky: v tradiční škole a ve škole alternativní
Podle zvláštnosti učitelů: kde vyučuje učitel začátečník, kde vyučuje zkušený učitel, kde učitel učí různými vyučovacími styly, kde učí učitel s pedagogickými rysy
Podle zvláštnosti prostředí, ve kterém se výuka odehrává: v tradiční učebně, v laboratořích, v dílnách, na hřišti atd.
Podle zvláštnosti vyučovacích předmětů: při naukových předmětech, při výchovách

Zdroj: Mareš (1998, s. 6-7)

4.2 Participující prvky ovlivňující klima třídy

Na průběh školní výchovy a vzdělávání má podle Mareše a Ježka (2012, s. 6) vliv jak prostředí, tak lidé jako účastníci tohoto procesu. Tento fakt zobrazuje následující grafické vyjádření.

Obr. 1 Tři důležité odborné pojmy týkající se školní třídy (Mareš a Ježek, 2012, s. 6).

Mezi nejdůležitější činitele utvářející podmínky pro vznik, vývoj, sledování a analýzu vztahů ve školním prostředí, které ovlivňují klima třídy, patří samotní účastníci vstupující do procesu sociální interakce. Aktéry klimatu jsou žáci dané třídy (třída jako celek) skupinky žáků dané třídy a žáci jako jednotlivci (výrazní, méně výrazní, vůdci a také ti, kteří stojí mimo kolektiv). Spolutvůrcem klimatu se stává také vyučující ve vyučujících hodinách daného předmětu i třídní učitel. Mareš a Ježek (2012, s. 8) se shodují na tom, že těmito činiteli jsou učitelé a žáci a jejich vzájemné interakce.

4.2.1 Učitel a jeho edukační role

Učitel jako pedagogický pracovník vstupuje do problematiky klimatu a stává se jeho spolutvůrcem (Čapek, 2010, s. 16). Je hlavním aktérem vzdělávacího procesu. Jeho úkolem je podněcovat, koordinovat a řídit proces učení. Jeho významnou rolí je podílet se na vytváření pozitivního klimatu třídy (Průcha, 2013, s. 326).

Podle Vykopalové (1992, s. 6) je ústředním úkolem učitele tvorba optimálního klimatu třídy.

Učitel se tím ocitá v roli tvůrce a spoluautora klimatu třídy. Tato role učitele je však silně individuální a je ovlivněna dalšími faktory, které v jeho pojetí mohou více či méně zasahovat do celkového výsledku snahy o utváření pozitivního klimatu třídy.

Důležitou roli v tomto procesu interakce učitele s třídním prostředím hrají dvě základní složky: **jeho odbornost a osobnost**.

Učitel jako osobnost a řídicí prvek může zásadním způsobem ovlivnit atmosféru školní třídy a motivovat nebo naopak nemotivovat žáky a jejich interakci ve vyučování. Tento projev ovlivňuje samotná osobnost učitele a to především jeho psychický stav, charakterové vlastnosti a jeho osobnostní jednání.

Linhartová (2000, s. 159) tvrdí, že předpokladem kladného vlivu učitele na žáka je jeho autorita. Ta je závislá na společenské a odborné úrovni učitele, řídicích schopnostech a především charakterových vlastnostech.

Zásadní problematikou související s osobností učitele ve výchovném a vyučovacím procesu, který probíhá v rámci školního prostředí a ovlivňuje přímo i nepřímo klima třídy, je poznávání svých žáků. Díky těmto znalostem se učitel může stát přirozenou autoritou, která podpoří příznivé klima ve třídě (tamtéž, 2000, s. 168).

V popředí výchovně vzdělávacího procesu je především člověk, který plní roli vyučovaného subjektu bez rozdílu věku, tedy žák (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 389).

4.2.2 Žák a jeho role

Žák je přímým účastníkem výchovně vzdělávacího procesu a stává se jak objektem zájmu učitele nebo spolužáků, tak subjektem, který aktivně tento zájem vytváří. Z hlediska takovéto interakce je možné popsat sociálně psychologické jevy, které se dají v klimatu třídy pozorovat a porovnávat a které v konečném projevu ovlivňují psychosociální projevy ostatních účastníků ve školním prostředí.

Jak uvádí Vykopalová (1992, s. 6), z hlediska přístupu chování žáka a jeho vztahu k učiteli a ostatním spolužákům je možné rozlišovat **čtyři typy žáků**:

- **žáci sympatičtí učitelům, ne spolužákům** – izolovaní žáci, často trpící depresemi ze sociálního vyloučení,
- **žáci sympatičtí spolužákům, ne učitelům** – žáci s horším prospěchem a problémy s chováním,
- **žáci, kteří nejsou sympatičtí nikomu** – často agresivní žáci s laxním přístupem k učivu,
- **žáci sympatičtí každému** – žáci pilní ve studiu, zároveň oblíbení v kolektivu pro svoji obětavost apod.

4.3 Projevy klimatu třídy

Mnoho odborníků jako jsou Průcha, Čapek, Vágnerová a jiní se shodnou na tom, že ve školní třídě dochází k nepřebernému množství různých situací, na základě kterých dochází k rozličným projevům, které ovlivňují atmosféru a tím i klima tohoto prostředí. Takové situace mohou být jak pozitivně, tak negativně zabarvené. *„Nepřiměřené sociální chování se projevuje především poruchami sociálních vztahů, resp. neschopností navazovat a udržovat přijatelné sociální vztahy. Znamená to především narušenou přirozenou interakci, negativní modifikaci vzorů chování, nezaplnění základních potřeb člověka, které je pro normalitu vývoje v sociální oblasti nezbytné uspokojit (mezi ně patří např. potřeba bezpečí, jistoty, materiálního zajištění, potřeba emocionální vazby a emocionální odezvy). Nejsou-li tyto potřeby uspokojeny v přirozeném prostředí člověka, hledá jejich saturaci v prostředí jiném, a to téměř za každou cenu. V průběhu školního věku je velmi významnou složkou identity daná příslušnost k nějaké vrstevnické skupině. Nejvýznamnější bývá v tomto směru školní třída“* (Vágnerová, 2000, s. 203).

Špatný odhad vlastních předpokladů a možností, neadekvátní ambice, nepřiměřené aspirace atd., to vše se často odvíjí od neadekvátního vztahu k sobě, který je zpravidla prožíván jako osobní neúspěch nejen v sociálním prostředí, ale i ve školní třídě (Řezáč, 1998, s. 146). Důsledkem bývá nepřijetí sociálního prostředí, školní třídy, což výrazně ovlivňuje sociálně psychologické projevy.

4.3.1 Sociálně psychologické projevy komunikace

Fakt začlenění žáka do školního prostředí, potažmo do atmosféry třídy, vyvolává vznik, vývoj a následný rozvoj sociálních a psychologických návyků. Tyto návyky z hlediska osobnostního vývoje žáka velmi významným způsobem ovlivňují jeho samotný sociálně psychologický projev. Projev je zaměřený směrem dovnitř, ale také směrem ven, do okolního prostoru.

Mareš a Křivohlavý (1995, s. 57-59) chápou tyto sociálně psychologické vazby v kontextu sociální komunikace jako výměnu informací v širším smyslu, tedy i výměnu představ, nálad, pocitů a postojů. Podle těchto autorů je výměna informací prováděná pomocí znaků a jedním z těchto znakových systémů je řeč, jako nejuni-verzálnější prostředek komunikace.

Sociální psychologie (Řezáč, 1998, s. 108) se zabývá v této oblasti specifickým přístupem a zaměřuje se na otázky: Co říká? Jak to říká? Komu to říká? Jakým způsobem to říká a za jakých okolností. Pro potřeby zjištění klimatu třídy je

z pohledu sociální psychologie velmi důležité studovat projevy řeči a využívat empatický, naslouchající přístup k jednotlivým interakcím mezi účastníky. Pokud dojde k odlišnému pohledu a chápání nastalé situace, hrozí vznik konfliktu (tamtéž, 1998, s. 109).

4.3.2 Sociálně patologické jevy ve školní třídě

Mezi nejčastější sociálně patologické jevy, které se vyskytují ve školní třídě a v prostředí školy jsou záškoláctví, šikana, kyberšikana, alkohol, drogy, kouření tabáku, agresivita vůči spolužákům nebo učiteli, poruchy chování, poruchy příjmu potravy, xenofobie, rasismus, kriminalita, delikvence a vandalismus (Čech in Střelec, 2004, s. 115-123).

Sociální patologie je vědní disciplína, která dle Fischera a Škody (2014, s. 11) definuje a zkoumá odchylky od společenských norem, které jsou nežádoucí. Sleduje chování ve společnosti.

Fungující prostředí, ve kterém se vztahy projevují pozitivní komunikací a interakcí mezi účastníky a vytváří pozitivní klima, není zapotřebí podrobovat kritickému pohledu z hlediska odchylek uvnitř tohoto systému. Bohužel se i v tomto prostředí může dříve či později objevit prvek, který tuto rovnováhu naruší. Stanislav Střelec (2004, s. 31) se domnívá, že častou příčinou může být chybné působení pedagogů. Poukazuje na fakt, že učitelé trvají na jistých vzorech a modelech standardu chování. Pravdou je, že dané modely a preferované vzory vychází ze společenských norem, ale zároveň vedou žáka ke konformitě. Hlavním cílem pedagogů by měla být akceptace žáka jako nezávislé osobnosti. Do značné míry by se měl podílet na jeho rozvoji a pomáhat v růstu žákovy osobnosti.

Zkoumáním sociálně patologických jevů lze předcházet negativním dopadům na vnitřní prostředí vznikající v rámci klimatu třídy. Zkušený pedagog dokáže eliminovat projevy šikany, agrese či jiné tak, že vytvoří úlohy pro dvojice nebo skupiny a pokusí se vést žáky ke spolupráci a ne k soutěžení (tamtéž, 2007, s. 578). Střelec (2004, s. 32) dále uvádí, že byly prováděné výzkumy, kde byly sledované styly působení učitele na žáka. Prokázalo se, že díky atributům jako je učitelova opravdovost, dobrý vztah k žákům či empatie, bylo daleko méně výchovných problémů a ve značné míře se zamezilo výskytu školní absence. V takovém případě je zapotřebí zkoumat příčiny vzniku patrných odlišností. Následně je vhodné popsat, analyzovat a navrhnout řešení, která pokřivenost vztahů uvedou na původní rovinu a opětovně nastaví pozitivně vytvořené klima třídy.

4.4 Metodologie měření klimatu třídy

Čapek se ve svých odborných publikacích blíže zabývá studiem klimatu školní třídy a klimatem školy. Využívá množství nástrojů a metod, které popisují, odhalují nebo analyzují děje v tomto systému.

Existuje také mnoho přístupů, které sledují z různých úhlů prostředí a klima třídy. Každý z přístupů používá rozdílnou metodologii zkoumání daného tématu, a jak uvádí Mareš (1995), je možné hovořit o následujících přístupech:

Sociometrický přístup – objektem zkoumání je školní třída, nikoli učitel. Metodou zkoumání je sociometricko-ratingový dotazník (SORAD).

Organizačně-sociologický přístup – objektem studia je třída jako organizace a učitel v roli řídicího pracovníka. Metodou zkoumání je standardizované pozorování interakce.

Interakční přístup – objektem je školní třída a učitel. Zkoumání se zaměřuje na interakci v průběhu vyučovací hodiny. Diagnostické metody (standardizované pozorování, interakční analýza typu tužka-papír, počítačové metody, audiovizuální nahrávky interakce a jejich popis a rozbor).

Pedagogicko-psychologický přístup – objektem je školní třída a učitel. Zájem je zaměřen na spolupráci ve třídě, kooperativní učení. Metodou měření je posuzovací škála Classroom Life Instrument (CLI).

Školně-etnografický přístup – objektem je školní třída, učitelé a celý přirozený život školy. Zájem je zaměřen na sociokulturní konstruování klimatu. Diagnostickou metodou je zúčastněné pozorování, kdy badatel pobývá ve škole řadu měsíců či roků.

Vývojově psychologický přístup – objektem studia je žák jako osobnost a školní třída jako sociální prostředí, v němž se osobnost rozvíjí. Zájem se soustředí na ontogenetický vývoj žáků v prepubertě a pubertě (5. - 8. ročník). Metodologicky je použit soubor různorodých diagnostických metod.

Sociálně-psychologický a environmentalistický přístup – dnes nejrozšířenější. Objektem je školní třída jako prostředí pro učení, žáci této třídy a vyučující. Diagnostickou metodou jsou posuzovací škály, které vyplňují sami aktéři.

4.4.1 Kvalitativní vědecko-výzkumné metody

Urban (2011, s. 69-73) vysvětluje, že se nejedná se o zjištění číselných hodnot sledovaného jevu nebo procesu, ale jde o vyhodnocení a popis určitých konkré-

tních, získaných údajů. K tomuto zjištění a v rámci výzkumných metod lze využít několik nástrojů kvalitativního výzkumu.

Mezi tyto nástroje patří rozhovor, pozorování, narativní metody (např. studium žákovských nebo učitelských deníků), projektivní metody (např. metoda nedokončených vět, žákovské kresby), analýza produktů (posouzení a popis fotografií, audio a videozáznamů).

4.4.2 Kvantitativní vědecko-výzkumné metody

Mezi nejčastěji používané techniky kvantitativních výzkumných metod patří bezesporu dotazníkové šetření ve formě standardizovaných nástrojů. I v těchto metodách je zapotřebí tolerovat odlišnosti skupin, věkovou strukturu respondentů a ostatní prvky závislé a nezávislé podoby, které budou ovlivňovat průběh a analýzu výsledků.

Vzhledem k zaměření tématu práce a v návaznosti na stanovený cíl bude dotazník SCCQ pro další část praktického výzkumu stěžejním nástrojem, který byl zvolen jako kvantitativní technika zjišťování problematiky klimatu třídy.

Dotazník SCCQ (Student Classroom Climate Questionnaire) (Čapek, 2010, s. 300-301), bude použit v průzkumné části. Zabývá se otázkami, které jsou „*mírně sugestivní a evokují spíše kladné hodnoty*“ (Čapek, 2010, s. 126), situované ohledně atmosféry klimatu ve třídě, zátěže školních a domácích úkolů a ve třetí fázi otázky jsou položené vůči vyučujícímu daného předmětu. Na základě provedení analýzy dat bude možné vyhodnotit, do jaké míry je klima třídy přátelské nebo nikoli.

Díky stále většímu zájmu odborné veřejnosti týkající se problematiky klimatu třídy se rozšiřuje základna nástrojů a současně i metod, které slouží k pozorování a analýze získaných údajů o klimatu třídy.

5 Praktická část a výsledky práce

5.1 Cíl a charakteristika průzkumu

V daném průzkumu se na základě standardizovaného dotazníku dle Čapka (2010, s. 300-301) Student Classroom Climate Questionnaire – SCCQ bude zjišťovat, co si myslí žáci o atmosféře ve své třídě. Dále bude předmětem průzkumného šetření dojaké míry považují žáci domácí a školní úkoly za náročné a přínosné na vybraných středních školách. V poslední sekci dotazníku žáci vyjádří subjektivní názor, který souvisí s přístupem učitele k žákům.

Cílem empirické části průzkumu bude analýza klimatu. Na sledovaném vzorku žáků proběhne šetření klimatu třídy, kde žáci vyjádří spokojenost či nespokojenost v dané sociální skupině, třídě.

Průzkumnými otázkami práce jsou:

1. *Jaké je třídní klima ve dvou ročnících rozdílných středních škol?*
2. *V jakých konkrétních oblastech je následně zjištěn největší rozdíl, porovnají-li se výsledky průzkumného šetření těchto dvou tříd.*

5.1.1 Způsob a metodika průzkumu

V empirické části průzkumu proběhne měření díky standardizovanému dotazníku SCCQ, který vytvořili autoři Blank a Kershaw (2010 in Čapek, 2010, s. 126). Čapek (tamtéž, s. 53) uvádí, že otázky v daném dotazníku jsou „*mírně sugestivní*“ a spíše vedou nebo směřují ke kladným hodnotám.

Dotazník je určen pro žáky vyšších ročníků ZŠ a pro středoškoláky. V dotazníku není specifikovaný jeden učitel, ke kterému by dotazník směřoval. Respondenti uvádějí svá stanoviska k daným tvrzením dle autory uvedené stupnice: zcela souhlasím, souhlasím, nesouhlasím, zcela nesouhlasím. Dotazník zjišťuje postoje žáků týkajících se atmosféry ve třídě, vyučujícího a přiměřenosti úkolů. Díky použití daného nástroje učitel může získat více informací o své třídě nebo získá zpětnou vazbu.

Ze všech vědecko - výzkumných metodologií průzkumu bude pro bakalářskou práci zvolena kvantitativní metoda formou dotazníku. Často se můžeme setkat s teorií, že pro získání skutečně nejlepšího obrazu klimatu dané třídy je kombinace jak kvalitativní tak kvantitativní metody nejvhodnější.

5.1.2 Výběr respondentů

Pro dostatečný počet respondentů byli zvoleni žáci třetích ročníků dvou středních škol. Třetí ročník autorka zvolila z důvodu již jistým způsobem ustáleného klimatu třídy, zatím však nezatíženým případným stresem a nervozitou z blížící se maturity, jako by tomu mohlo být v ročnících čtvrtých.

Gymnázium, které si přálo zůstat v anonymitě, poskytuje úplné střední vzdělání a je zřízeno jako právní subjekt. Na danou školu dochází zájemci, kteří se rozhodli v pokračování na další vyšší nebo vysoké škole. Do dané školy bylo rozdáno 35 dotazníků, přičemž návratnost byla 33 dotazníků.

SOŠ Fortika byla ochotna poskytnout dostatek respondentů. Škola je zaměřena na obor hotelnictví a turismus. V dané škole byli osloveni žáci třetí třídy. Z celkového počtu 34 oslovených byla návratnost 30 dotazníků.

Průzkumným šetřením zamýšlí autorka práce přiblížit atmosféru ve třídě. Dále dle dotazníkového šetření by mělo být zjištěno, jaké tvrzení nejvíce vystihuje názor respondentů na školní a domácí úkoly a jak vnímají respondenti učitelský sbor.

5.2 Vlastní průzkum

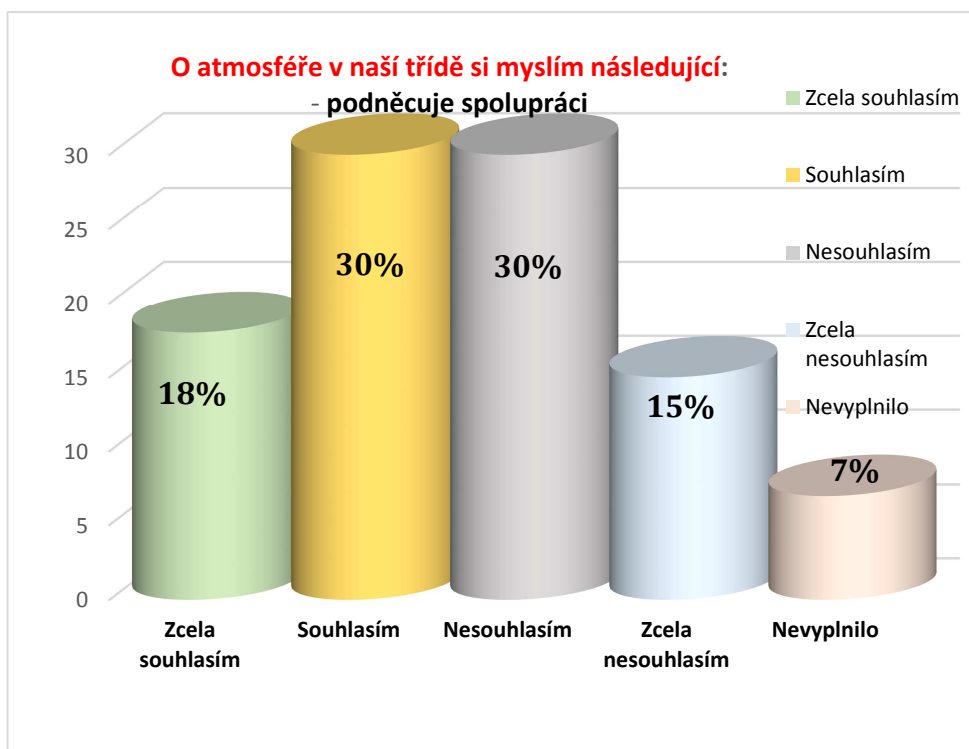
5.2.1 Analýza výsledků 3 třídy - *Gymnázium*

Počet respondentů: 33

O atmosféře v naší třídě si myslím následující:

Tab. 2 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Podněcuje spolupráci“

Podněcuje spolupráci			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	6	18	48
Souhlasím	10	30	
Nesouhlasím	10	30	45
Zcela nesouhlasím	5	15	
Nevyplnilo	2	7	7
	33	100	100

Obr. 2 Graf k tabulce č. 2

V tabulce č. 2 měli respondenti odpovídat na otázku, zda atmosféra ve třídě podněcuje spolupráci. Celkem 6 respondentů (18%) zvolilo odpověď zcela souhlasím, 10 respondentů (30%) zvolilo odpověď souhlasím. Odpověď nesouhlasím zvolilo celkem 10 respondentů (30%) a odpověď zcela nesouhlasím zvolilo 5 respondentů (15%). Celkem 2 respondenti (7%) nezvolili žádné tvrzení. Po součtu kladných a záporných odpovědí bylo zjištěno, že 16 respondentů (48 %) s daným tvrzením souhlasí a 15 respondentů (45%) nesouhlasí s tvrzením, že atmosféra ve třídě podněcuje spolupráci. Protože u dané otázky vznikl jen malý rozdíl mezi souhlasnými a nesouhlasnými tvrzeními, nelze s jistotou tvrdit, že atmosféru ve třídě lze považovat za podněcující ke spolupráci.

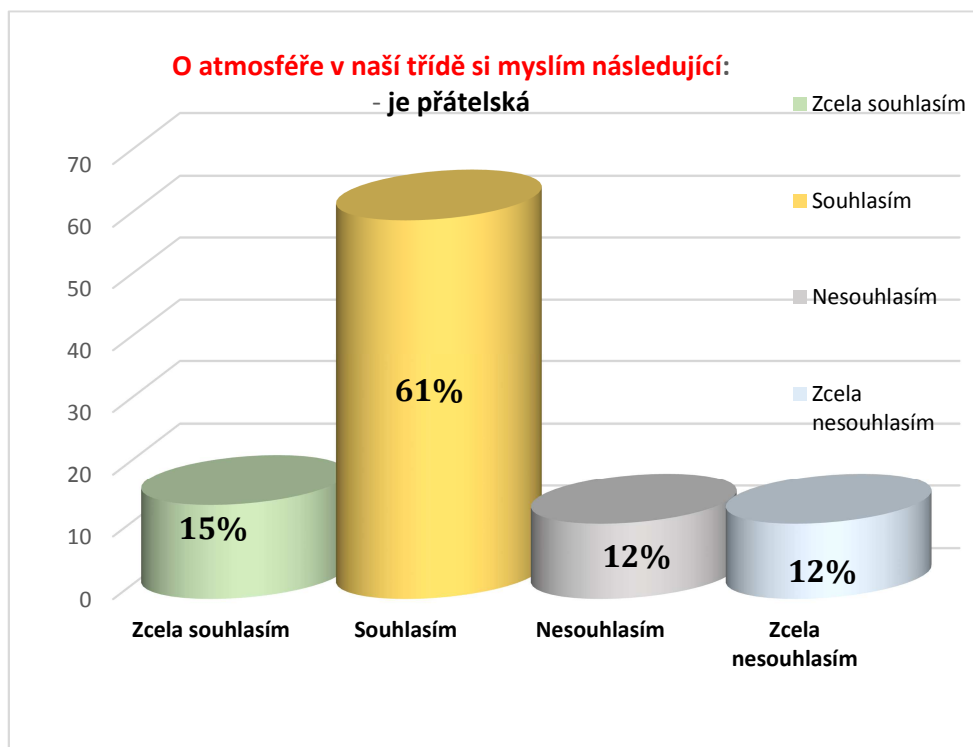
Čapek (2010, s. 128) píše, že společné cíle jsou velmi důležité pro dosažení dobrých výsledků jednotlivých žáků a souvisí i vymezením společných cílů. Zvyšuje se tak i jistota členů třídy.

Ze získaných dat lze usuzovat, že sledovaná školní třída nemusí mít jasně stanoveny společné cíle. U vyhodnocování dat mohlo dojít i ke zkreslení dat, protože celkem 2 respondenti (7%) odpověď nevyplnili a nelze zjistit, jakou variantu z možných odpovědí by zvolili.

Tab. 3 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je přátelská“

Je přátelská			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	5	15	76
Souhlasím	20	61	
Nesouhlasím	4	12	24
Zcela nesouhlasím	4	12	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

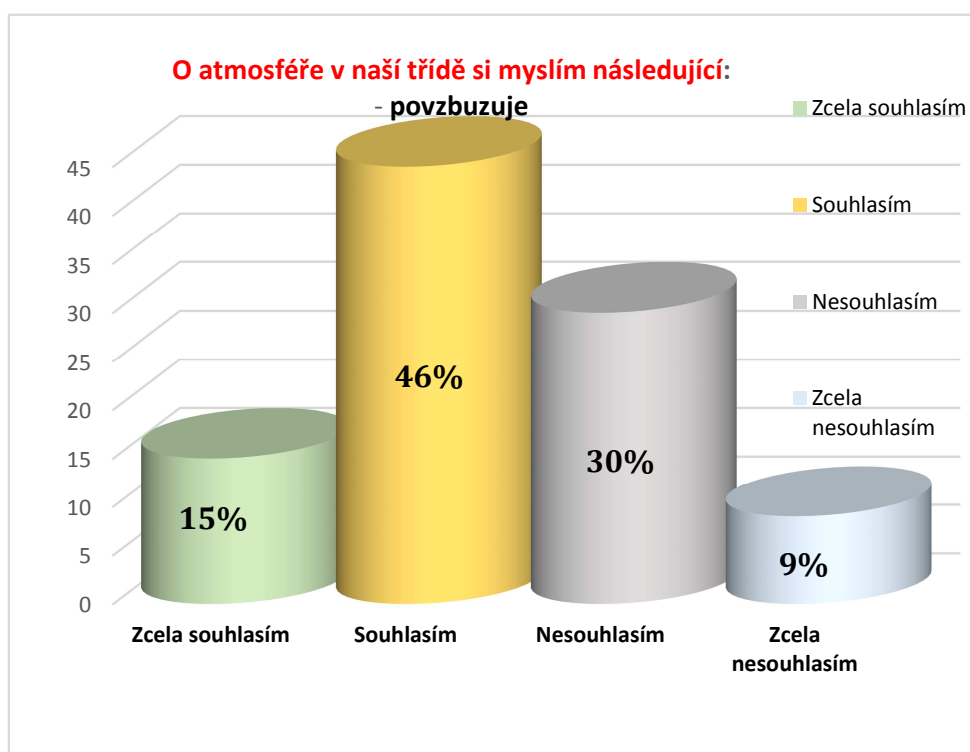
Obr. 3 Graf k tabulce č. 3

V tabulce č. 3 odpovídají respondenti na otázku, je-li atmosféra ve třídě přátelská. Celkem 5 respondentů (15%) zvolilo odpověď zcela souhlasím, odpověď souhlasím zvolilo 20 respondentů (61%). Odpověď nesouhlasím zvolili 4 respondenti (12%) a zcela nesouhlasím zvolili 4 respondenti (12%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (76%) považuje atmosféru třídy za přátelskou a 8 respondentů (24%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí od respondentů převažovaly souhlasné odpovědi, proto lze atmosféru třídy považovat za přátelskou.

Tab. 4 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje“

Povzbuzuje			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	5	15	61
Souhlasím	15	46	
Nesouhlasím	10	30	39
Zcela nesouhlasím	3	9	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 4 Graf k tabulce č. 4

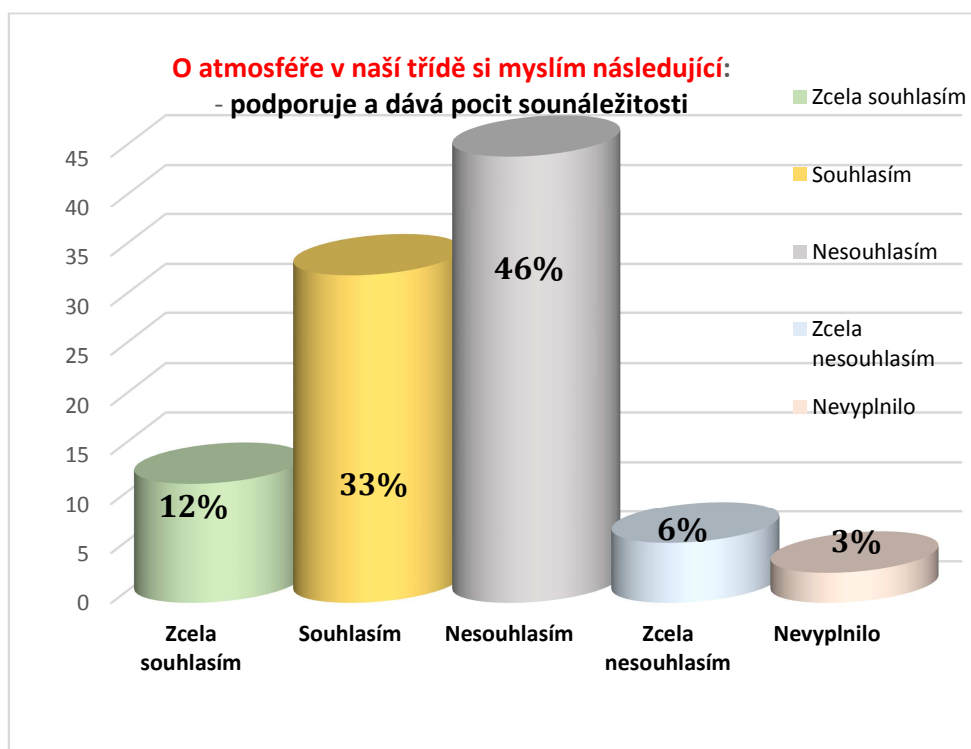
Tabulka č. 4 obsahuje odpovědi respondentů na tvrzení - myslím, že atmosféra ve třídě mne povzbuzuje. Celkem 5 respondentů (15%) zcela souhlasí a 15 respondentů (46%) zvolilo odpověď souhlasím. Odpověď nesouhlasím zvolilo 10 respondentů (30%) a možnost zcela nesouhlasím zvolili 3 respondenti (9%) respondentů. Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 20 respondentů (61%) považuje atmosféru třídy za povzbuzující a 13 (39%) respond-

entů nikoli. Protože převažují souhlasné odpovědi, lze atmosféru ve třídě vyhodnotit jako povzbuzující.

Tab. 5 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Podporuje a dává pocit sounáležitosti“

Podporuje a dává pocit sounáležitosti			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	4	12	45
Souhlasím	11	33	
Nesouhlasím	15	46	52
Zcela nesouhlasím	2	6	
Nevyplnilo	1	3	3
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 5 Graf k tabulce č. 5

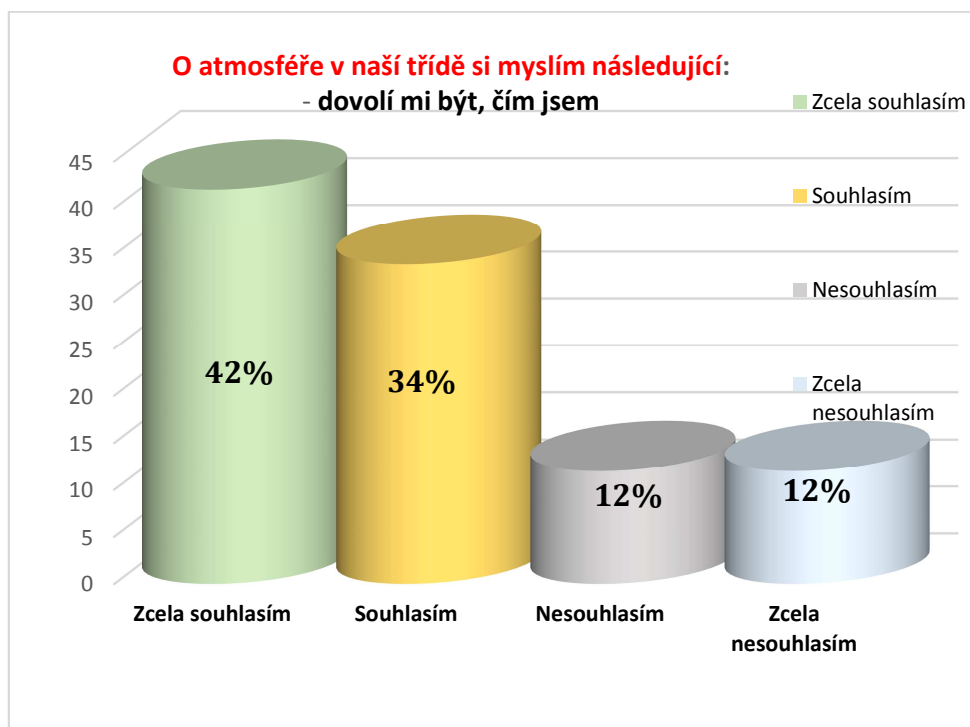
Tabulka č. 5 obsahuje odpovědi respondentů na tvrzení, zda atmosféra třídy podporuje a dává pocit sounáležitosti. Celkem 4 respondenti (12%) zvolili odpověď zcela souhlasím a 11 respondentů (33%) zvolilo odpověď souhlasím. Možnost nesouhlasím zvolilo 15 respondentů (46%) a zcela nesouhlasím odpověděli 2 respondenti (6%). Jeden respondent (3%) nevyplnil žádnou odpověď. Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že 15 respondentů (45%)

souhlasí s daným tvrzením a domnívá se, že atmosféra ve třídě je podporující s pocitem sounáležitosti a celkem 17 respondentů (52%) s daným tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí nelze konstatovat, že žáci považují atmosféru ve třídě za podporující a nedává jim pocit sounáležitosti. U počtu odpovědí vznikl příliš malý rozdíl mezi názory respondentů.

Tab. 6 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Dovolí mi být, čím jsem“

Dovolí mi být, čím jsem			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	14	42	76
Souhlasím	11	34	
Nesouhlasím	4	12	24
Zcela nesouhlasím	4	12	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 6 Graf k tabulce č. 6

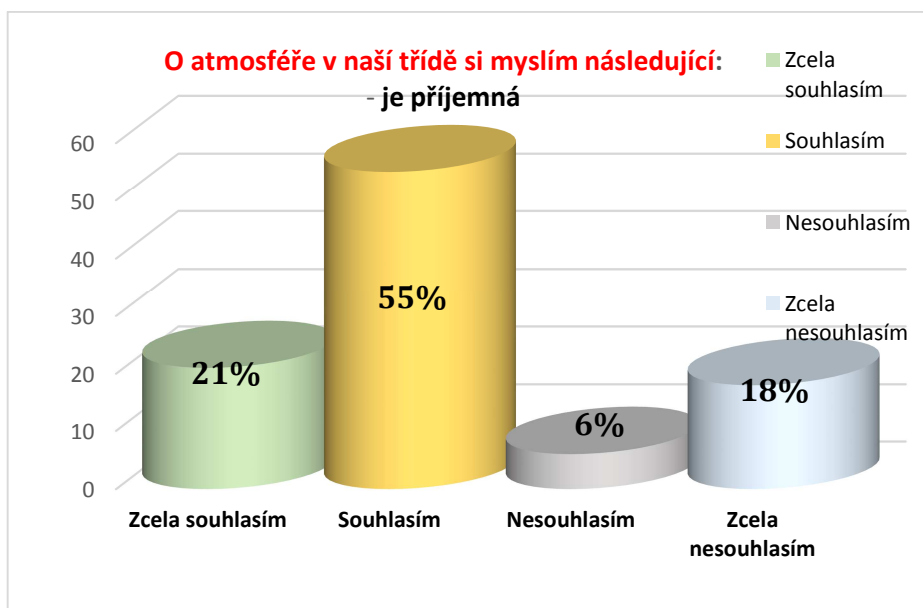
Tabulka č. 6 zahrnuje odpovědi na tvrzení, zda atmosféra třídy dovolí žákům být, čím jsou. Odpověď zcela souhlasím zvolilo 14 respondentů (42%) a odpověď souhlasím zvolilo 11 respondentů (34%). Možnost nesouhlasím zvolili 4 respond-

enti (12%) a variantu zcela nesouhlasím zvolili 4 respondenti (12%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (76%) se domnívá, že jim klima školní třídy umožňuje být, čím jsou a 8 respondentů (24%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že klima vybrané školní třídy umožňuje žákům být, čím jsou.

Tab. 7 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je příjemná“

Je příjemná			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	7	21	76
Souhlasím	18	55	
Nesouhlasím	2	6	24
Zcela nesouhlasím	6	18	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 7 Graf k tabulce č. 7

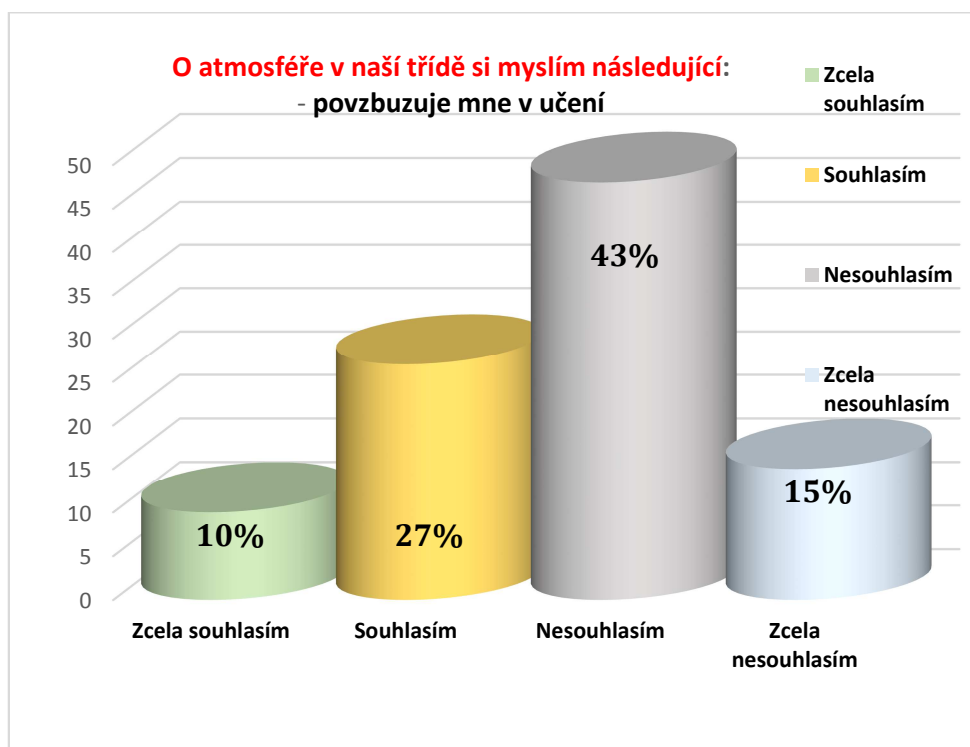
Tabulka č. 7 zahrnuje odpovědi respondentů na tvrzení, zda je atmosféra třídy příjemná. Celkem 7 respondentů (21%) zvolilo odpověď zcela souhlasím a 18 respondentů (55%) zvolilo možnost souhlasím. Možnost nesouhlasím zvolili 2 respondenti (6%) a zcela nesouhlasím si vybralo 6 respondentů (18%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (76%) považuje atmosféru třídy za příjemnou a 8 respondentů (24%) s tímto

tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných výsledků lze jejich vyhodnocením konstatovat, že většina respondentů považuje atmosféru třídy za příjemnou.

Tab. 8 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje mne v učení“

Povzbuzuje mne v učení			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	3	10	37
Souhlasím	9	27	
Nesouhlasím	16	48	63
Zcela nesouhlasím	5	15	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 8 Graf k tabulce č. 8

Tabulka č. 8 obsahuje vyhodnocení položky, jestli atmosféra ve třídě povzbuzuje respondenty k učení. Možnost zcela souhlasím zvolili 3 respondenti (10 %) a souhlasím vyplnilo 9 respondentů (27%). Možnost nesouhlasím si vybralo 16 respondentů (48%) a zcela nesouhlasím 5 respondentů. Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že s daným tvrzením souhlasí 12 respondentů (37%) a nesouhlasí 21 respondentů (63%). Po vyhodnocení získaných od-

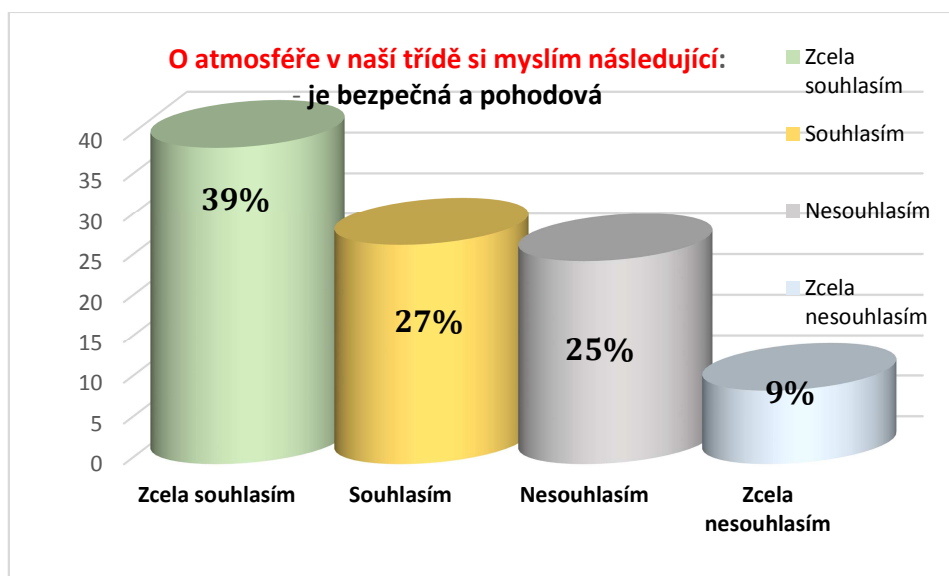
povědí lze konstatovat, že většina respondentů se domnívá, že atmosféra ve sledované třídě není povzbuzující k učení.

Protože atmosféra třídy není povzbuzující k učení, nabízí se otázka, zda fakt, že většina respondentů nepovažuje atmosféru třídy za povzbudivou k učení, nemůže souviset s nepodnětnou atmosférou ke spolupráci ve sledované třídě, protože jak Čapek (2010, s. 128) píše „*existuje souvislost mezi přijetím společných cílů a studijními úspěchy jednotlivců*“.

Tab. 9 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je bezpečná a pohodová“

Je bezpečná a pohodová			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	13	39	66
Souhlasím	9	27	
Nesouhlasím	8	25	34
Zcela nesouhlasím	3	9	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 9 Graf k tabulce č. 9

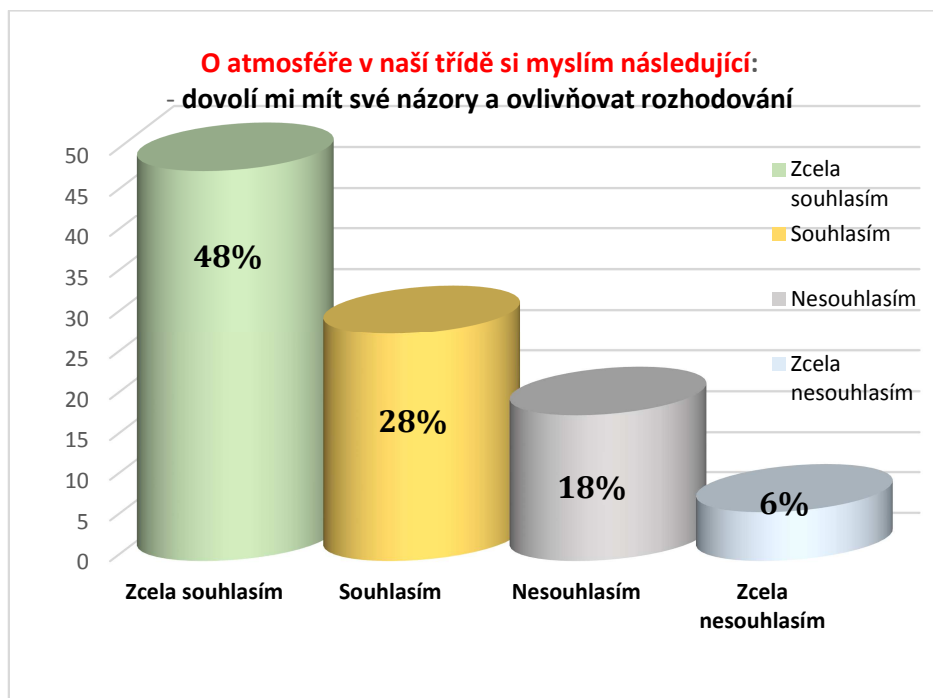
V tabulce č. 9 odpovídali respondenti na tvrzení, zda je atmosféra třídy bezpečná a pohodová. Variantu zcela souhlasím zvolilo 13 respondentů (39%) a možnost souhlasím zvolilo 9 respondentů (27%). Odpověď nesouhlasím zvolilo 8 respondentů a zcela nesouhlasím 3 respondenti (9%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 22 respondentů (66%) považuje

atmosféru třídy za bezpečnou a pohodovou a 11 respondentů (34%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů považuje atmosféru třídy za bezpečnou a pohodovou.

Tab. 10 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování“

Dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	16	48	76
Souhlasím	9	28	
Nesouhlasím	6	18	24
Zcela nesouhlasím	2	6	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 10 Graf k tabulce č. 10

Tabulka č. 10 U tvrzení, zda-li atmosféra třídy dovolí žákům mít své názory a ovlivňovat rozhodování, zvolilo 16 respondentů (48%) možnost zcela souhlasím a 9 respondentů (28%) zvolilo možnost souhlasím. Nesouhlasím si vybralo 6 respondentů (18%) a odpověď zcela nesouhlasím zvolili 2 respondenti (6%). Po sečtení všech souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25

respondentů (76%) se domnívá, že jim atmosféra třídy dovolí mít své názory a ovlivňovat rozhodování a 8 respondentů (24%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů se domnívá, že atmosféra sledované školní třídy umožňuje projevit své názory a že respondenti mají ve třídě vliv na rozhodování.

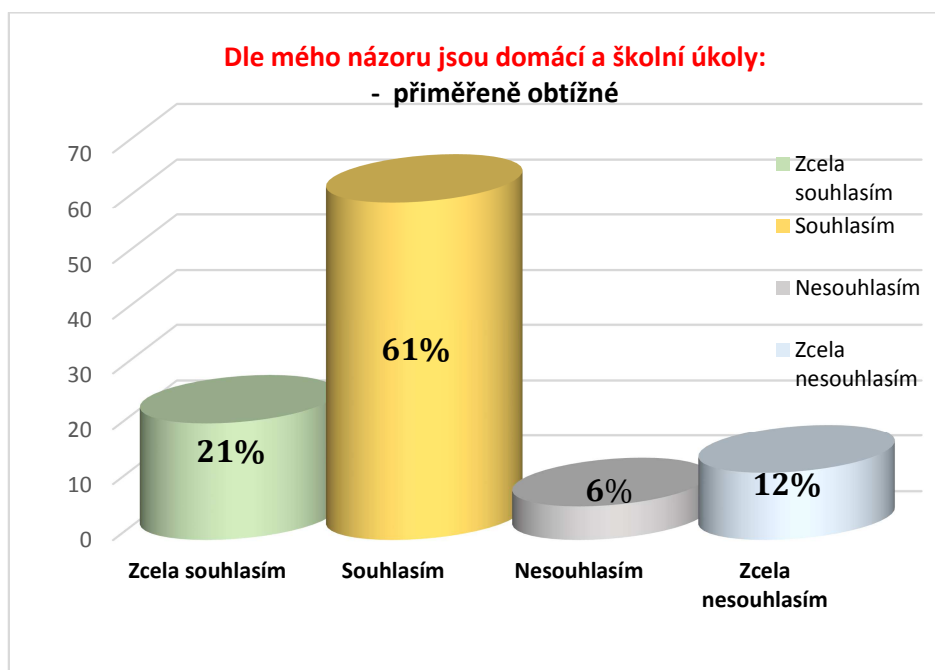
Ve druhé části dotazníku budou respondenti odpovídat na tvrzení, která se týkají domácích a školních úkolů. Domácí a školní úkoly ovlivňují klima třídy tím, že umožňují žákům projevit svou individualitu a pomáhají rozvíjet vzájemnou spolupráci mezi žáky. Čapek (2014, s. 51) říká, že domácí úkoly pomáhají žákům nejen při učení, ale při adaptaci ve školním prostředí a při jejich socializaci ve skupině, kterou je i školní třída.

Dle mého názoru jsou domácí a školní úkoly:

Tab. 11 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš těžké)“

Přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš těžké)			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	7	21	82
Souhlasím	20	61	
Nesouhlasím	2	6	18
Zcela nesouhlasím	4	12	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

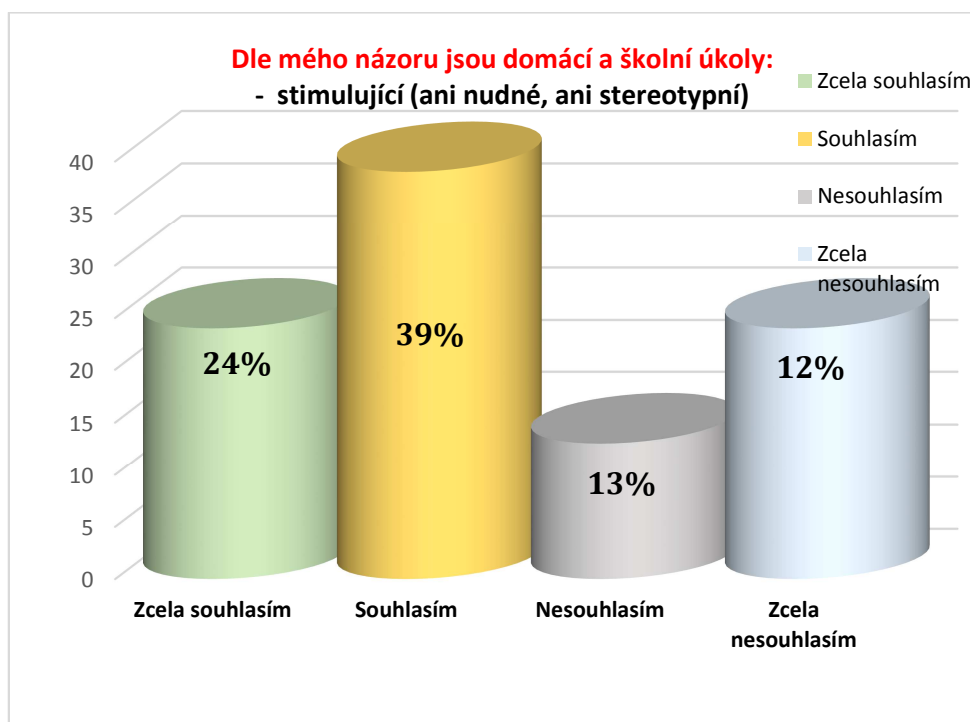
Obr. 11 Graf k tabulce č. 11

V tabulce č. 11 odpovídali respondenti na tvrzení, zda jsou pro ně domácí a školní úkoly přiměřené. Možnost zcela souhlasím zvolilo 7 respondentů (21%) a variantu souhlasím si vybralo 20 respondentů (61%). Možnost nesouhlasím vyplnili 2 respondenti (6%) a zcela nesouhlasím 4 respondenti (12%). Po sečtení všech souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 27 respondentů (82%) se domnívá, že domácí a školní úkoly jsou přiměřeně obtížné a 6 respondentů (18%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že respondenti ve většině případů považují domácí a školní úkoly za přiměřeně obtížné.

Tab. 12 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Stimulující (ani nudné, ani stereotypní)“

Stimulující (ani nudné, ani stereotypní)			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	8	24	63
Souhlasím	13	39	
Nesouhlasím	4	13	37
Zcela nesouhlasím	8	24	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

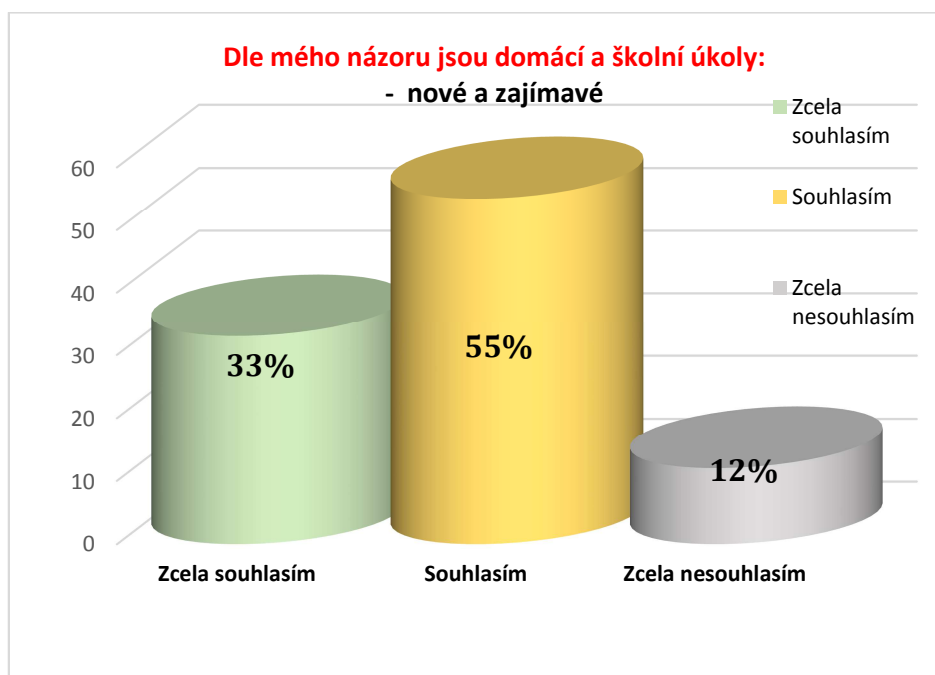
Obr. 12 Graf k tabulce č. 12

V tabulce č. 12 jsou znázorněny výsledky tvrzení, u kterého respondenti vyjádřili svůj názor, zda jsou pro ně domácí a školní úkoly stimulující (ani nudné, ani stereotypní). Možnost zcela souhlasím zvolilo 8 respondentů (24%) a variantu souhlasím vyplnilo 13 respondentů (39%). Odpověď nesouhlasím si zvolili 4 respondenti (13%) a zcela nesouhlasím 8 respondentů (24%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že 21 respondentů (63%) se domnívá, že jsou domácí a školní úkoly stimulující a 12 respondentů (37%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů považuje domácí a školní úkoly za stimulující.

Tab. 13 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Nové a zajímavé“

Nové a zajímavé			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	11	33	88
Souhlasím	18	55	
Nesouhlasím	0	0	12
Zcela nesouhlasím	4	12	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

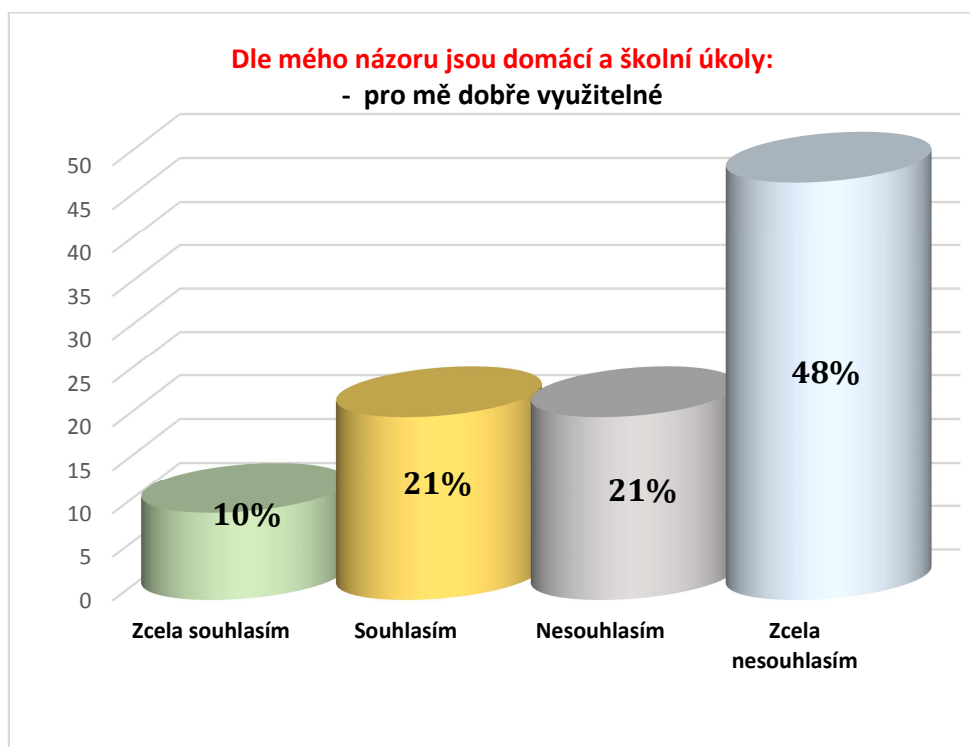
Obr. 13 Graf k tabulce č. 13

V tabulce č. 13 měli zaujmout respondenti stanovisko k tvrzení – domácí a školní úkoly jsou pro ně zajímavé. Možnost zcela souhlasím si vybralo 11 respondentů (33%) a možnost souhlasím volilo 18 respondentů (55%). Odpověď nesouhlasím si nevybral žádný respondent a zcela nesouhlasili 4 respondenti (12%). Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že 29 respondentů (88%) se domnívá, že domácí úkoly jsou pro ně nové a zajímavé a 4 respondenti (12%) se s tímto názorem neztotožňují. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů se domnívá, že domácí a školní úkoly jsou pro ně nové a zajímavé.

Tab. 14 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro mě dobře využitelné“

Pro mě dobře využitelné			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	3	10	31
Souhlasím	7	21	
Nesouhlasím	7	21	69
Zcela nesouhlasím	16	48	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 14 Graf k tabulce č. 14

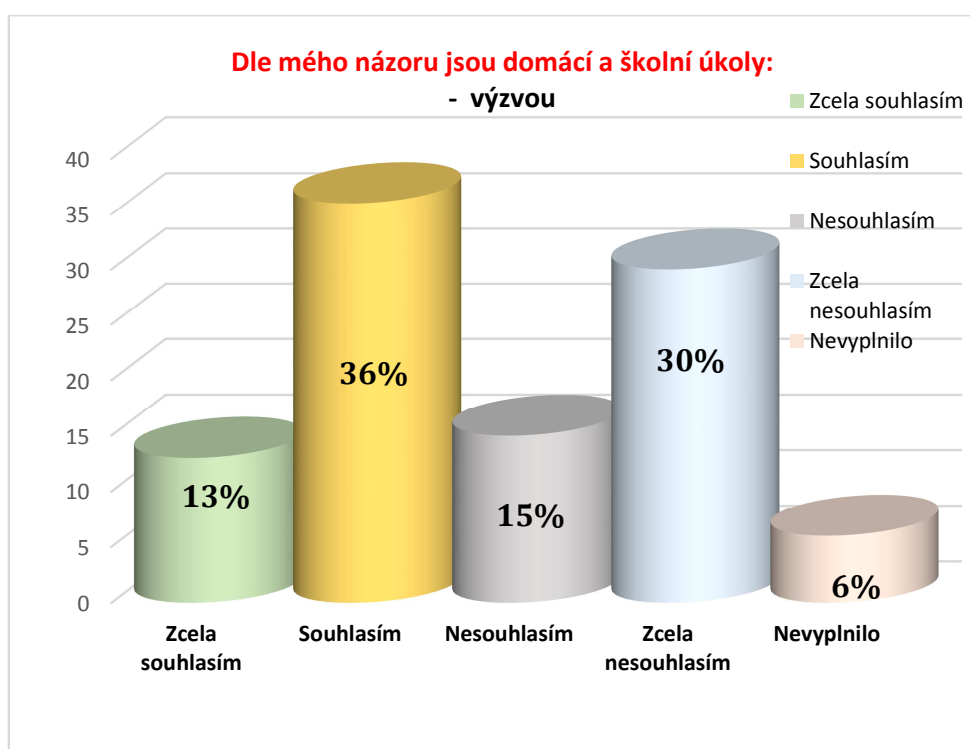
V tabulce č. 14 měli respondenti vybrat tvrzení, do jaké míry jsou domácí a školní úkoly pro ně dobře využitelné. Odpověď zcela souhlasím si zvolili 3 respondenti (10%) a možnost souhlasím si vybralo 7 respondentů (21%). Možnost nesouhlasím si zvolilo 7 respondentů (21%) a odpověď zcela nesouhlasím si vybralo 16 respondentů (48%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že celkem 10 respondentů (31%) si myslí, že domácí a školní úkoly jsou pro ně dobře využitelné a 23 respondentů (69%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů nepovažuje domácí a školní úkoly za dobře využitelné.

Protože se většina respondentů domnívá, že domácí a školní úkoly pro ně nejsou využitelné, nabízí se otázka, proč tomu tak je. Čapek (2015, s. 166-167) uvádí jako jeden z možných důvodů přílišnou obtížnost úkolů, což by odporovalo přímo tvrzením respondentů v tabulce č. 11, kde většina respondentů souhlasila s tvrzením, že domácí a školní úkoly jsou pro ně přiměřeně obtížné. Protože dotazník je limitován pouze písemnou odpovědí respondentů, bylo by vhodné doplnit v dalším průzkumném šetření dotazník o rozhovory s jednotlivými respondenty.

Tab. 15 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Výzvou“

Výzvou			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	4	13	49
Souhlasím	12	36	
Nesouhlasím	5	15	45
Zcela nesouhlasím	10	30	
Nevyplnilo	2	6	6
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 15 Graf k tabulce č. 15

V tabulce č. 15 měli respondenti odpovídat na tvrzení, zda jsou domácí a školní úkoly pro ně výzvou. Odpověď zcela souhlasím si vybrali 4 respondenti (13%) a tvrzení souhlasím zvolilo 12 respondentů (36%). Možnost nesouhlasím si vybralo 5 respondentů (15%) a zcela nesouhlasím zvolilo celkem 10 respondentů (30%). Dva respondenti (6%) nezvolili žádnou možnost. Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 16 respondentů (49%) souhlasí s tvrzením, že domácí a školní úkoly jsou pro ně výzvou a 15 respondentů (45%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí nelze s jistotou

konstatovat, zda převažuje souhlas či nesouhlas respondentů s daným tvrzením, protože získané výsledky nevykazují jasný výsledek. Dva respondent (6%) nevyplnili dotazníkovou položku a nelze určit, zda by s daným tvrzením souhlasili, či nikoliv.

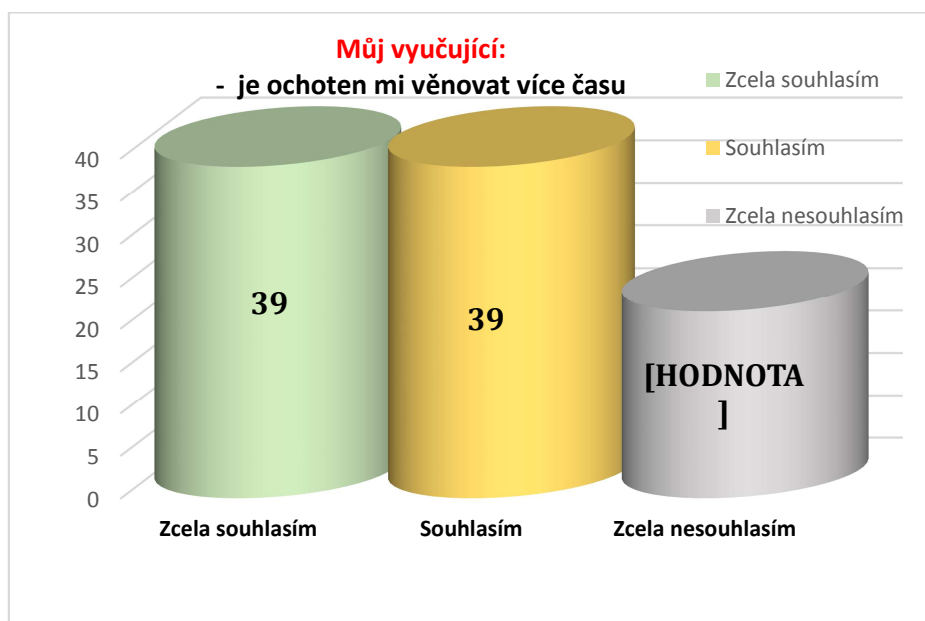
Ve třetí části dotazníku se měli respondenti vyjádřit k učiteli, který ale nebyl blíže konkretizován a vybrat tvrzení, které ho nejvíce vystihuje. Cotterell (2007 in Krejčová, 2011, s. 63) píše o tom, že učitelé jsou přímo odpovědní nejen za osvojení dovedností a znalostí u žáků, ale rozvíjí i sociální dovednosti žáků. Buduje tak sociální sítě u žáků a snaží se podporovat jejich vzájemnou spolupráci a má přímý vliv na atmosféru třídy.

Můj vyučující:

Tab. 16 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi věnovat více času“

Je ochoten mi věnovat více času			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	13	39	78
Souhlasím	13	39	
Nesouhlasím	0	0	22
Zcela nesouhlasím	7	22	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

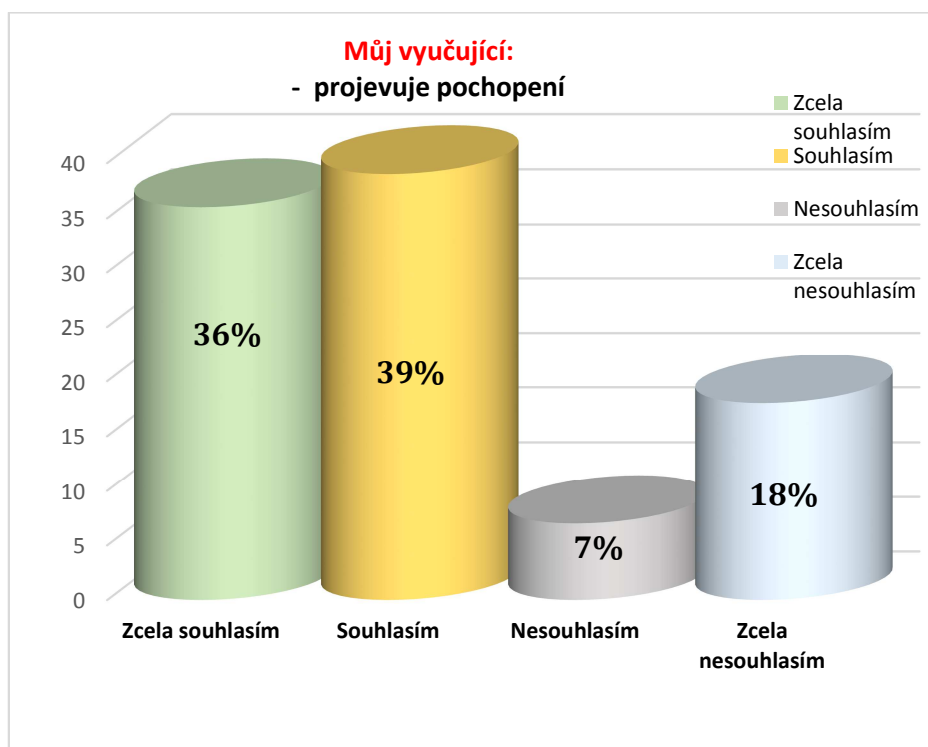
Obr. 16 Graf k tabulce č. 16

V tabulce č. 16 měli respondenti zvolit tvrzení, zda je jim jejich učitel ochoten věnovat více času. Odpověď zcela souhlasím si zvolilo 13 respondentů (39%) a souhlasím si vybralo 13 respondentů (39%). Možnost nesouhlasím nezvolil žádný respondent a zcela nesouhlasím si zvolilo 7 respondentů (22%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 26 respondentů (78%) se domnívá, že je jejich učitel ochoten jim věnovat více času a 7 respondentů (22%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Protože si žáci mohli představit kteréhokoli učitele, který je vyučuje v některém z předmětů, lze po vyhodnocení výsledků konstatovat, že většinu respondentů učí učitel, který je ochoten jim věnovat více času.

Tab. 17 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Projevuje pochopení“

Projevuje pochopení			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	12	36	75
Souhlasím	13	39	
Nesouhlasím	2	7	25
Zcela nesouhlasím	6	18	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

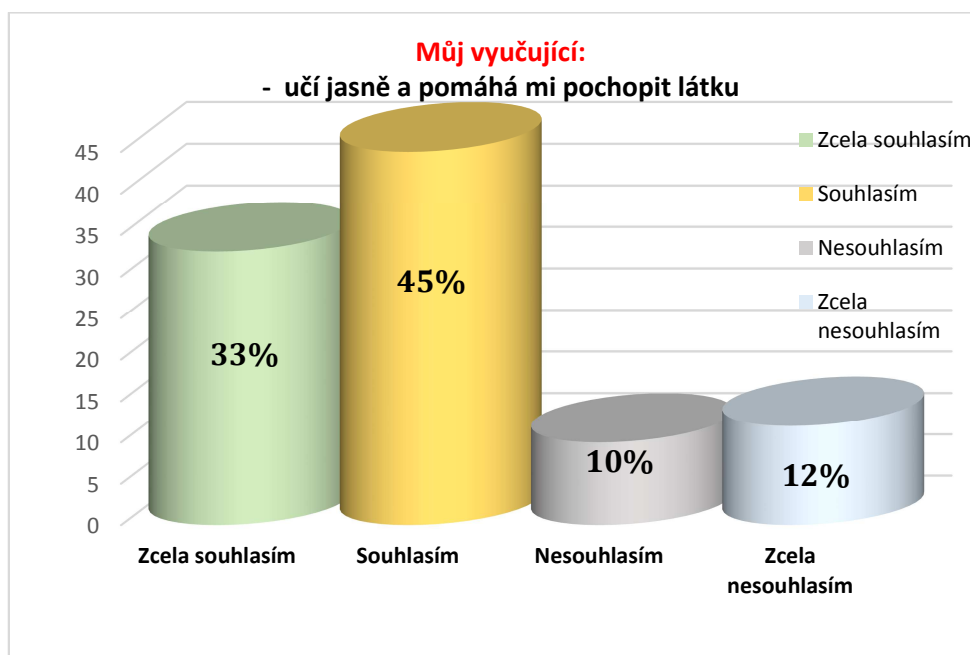
Obr. 17 Graf k tabulce č. 17

V tabulce č. 17 si měli respondenti vybrat tvrzení, které se vztahuje k projevům pochopení ze strany učitele. Odpověď zcela souhlasím zvolilo 12 respondentů (36%) a možnost souhlasím zvolilo 13 respondentů (39%). Tvrzení nesouhlasím si vybrali 2 respondenti (7%) a zcela nesouhlasím vyplnilo 6 respondentů (18%). Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (75%) učí učitel, který projevuje pochopení a 8 respondentů (25 %) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že většinu žáků vyučuje učitel, který má pro ně pochopení.

Tab. 18 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Učí jasně a pomáhá mi pochopit látku“

Učí jasně a pomáhá mi pochopit látku			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	11	33	78
Souhlasím	15	45	
Nesouhlasím	3	10	22
Zcela nesouhlasím	4	12	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

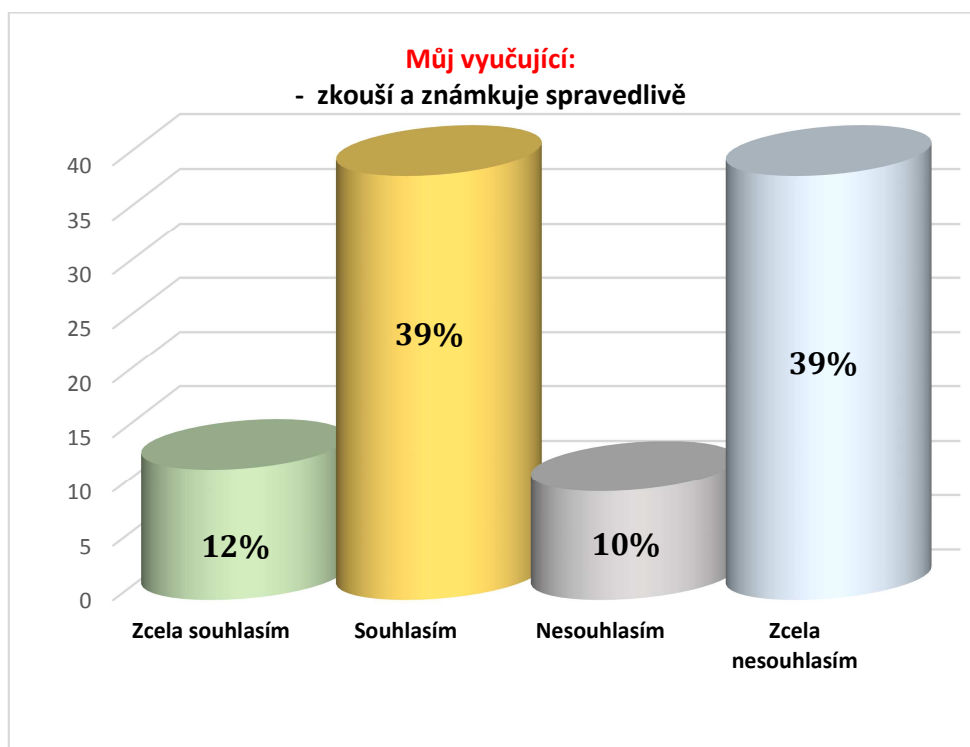
Obr. 18 Graf k tabulce č. 18

V tabulce č. 18 měli respondenti zvolit tvrzení, které řešilo, zda učitel učí jasně a pomáhá respondentovi pochopit látku. Možnost zcela souhlasím zvolilo 11 respondentů (33%) a variantu souhlasím si vybralo 15 respondentů (45%). Možnost nesouhlasím si vybrali 3 respondenti (10%) a zcela nesouhlasím vyplnili 4 respondenti (12%). Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 26 respondentů (78%) souhlasilo s tím, že některý z učitelů učí jasně a pomáhá jim pochopit látku a 7 respondentů (22 %) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení výsledků lze konstatovat, že většinu respondentů učí učitel, který jim pomáhá pochopit látku.

Tab. 19 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Zkouší a známkuje spravedlivě“

Zkouší a známkuje spravedlivě			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	4	12	51
Souhlasím	13	39	
Nesouhlasím	3	10	49
Zcela nesouhlasím	13	39	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 19 Graf k tabulce č. 19

V tabulce č. 19 měli respondenti vyjádřit svůj názor na to, zda jejich učitel spravedlivě zkouší a známkuje. Čtyři respondenti (12%) zcela souhlasí a 13 respondentů (39%) souhlasí s tím, že jejich učitel je spravedlivě známkuje. Nesouhlas vyjádřili 3 respondenti (10%) a zcela nesouhlasí s tímto názorem 13 respondentů (39%), kteří mají pocit nespravedlivého hodnocení ve třídě. Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 17 respondentů (51%) souhlasí s tvrzením, že učitel zkouší a známkuje spravedlivě a 16 respondentů (49%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení všech získaných odpovědí nelze s jistotou konstatovat, že většinu respondentů učí učitel, který je zkouší a známkuje spravedlivě.

Vzhledem k tomu, že respondenti vyjadřovali svůj názor na blíže neurčeného učitele, mohlo u tohoto výsledku dojít ke zkreslení. Ve výsledcích se tak mohly projevit jak pozitivní, tak negativní zkušenosti respondentů s učiteli a jejich školním hodnocením.

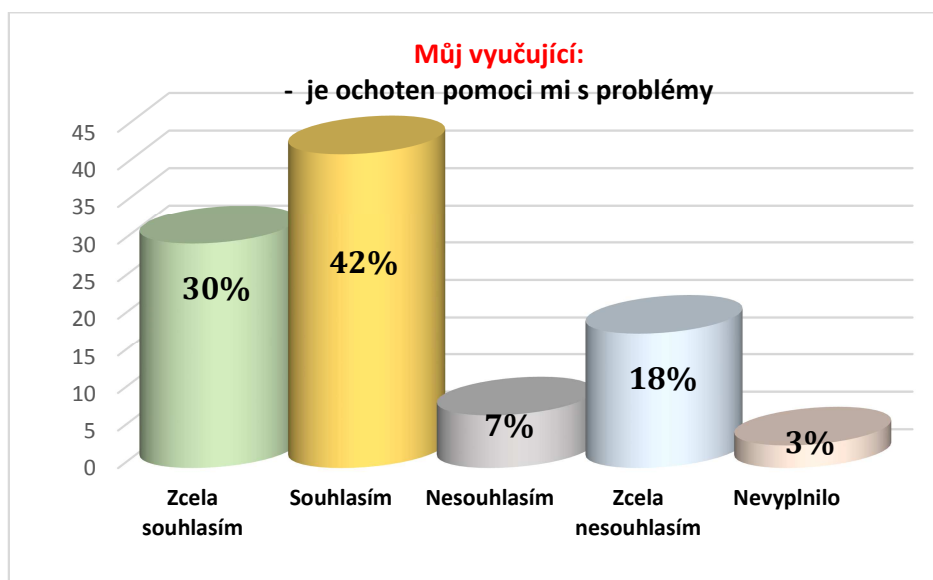
Požadavek na spravedlivé hodnocení se dle Koláře (2009, s. 99) objevuje nejčastěji ze strany žáků, protože se obávají subjektivního hodnocení učitele. Žáci často neznají všechny faktory, které učitele ke konkrétnímu hodnocení vedly.

Otázku i nadále zůstává, jaké školní hodnocení lze považovat za objektivní a které za subjektivní.

Tab. 20 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi pomoci s problémy“

Je ochoten mi pomoci s problémy			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	10	30	72
Souhlasím	14	42	
Nesouhlasím	2	7	25
Zcela nesouhlasím	6	18	
Nevyplnilo	1	3	3
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 20 Graf k tabulce č. 20

V tabulce č. 20 se měli respondenti vyjádřit k tvrzení, jestli jim je ochoten vyučující pomoci s problémy. Odpověď zcela souhlasím si vybralo 10 respondentů (30%) a možnost souhlasím zvolilo 14 respondentů (42%). Možnost nesouhlasím označili 2 respondenti (7%) a zcela nesouhlasím si zvolilo 6 respondentů (18%). Žádnou odpověď nevybral jeden respondent (3%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 24 respondentů (72%) se domnívá, že se setkala s učitelem, který je ochoten jim pomoci s problémy a 8 respondentů (25%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze

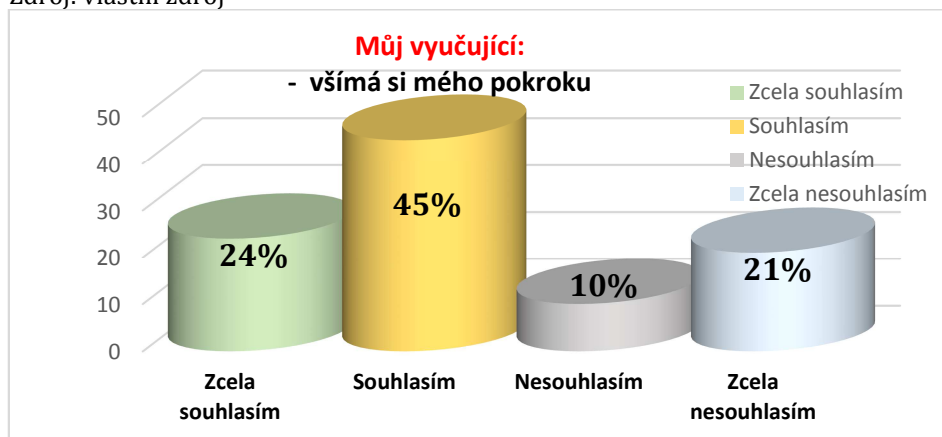
konstatovat, že většinu respondentů vyučuje učitel, který je ochoten jim pomoci s problémy.

Helus (2015, s. 352) píše o vlivu učitele na žáka a tím i na žákovo sebepojetí. V tomto případě je základním předpokladem vzájemná důvěra mezi učitelem a žákem. Jestliže je učitel empatický, je splněna jedna ze základních podmínek vzniku důvěry k učiteli.

Tab. 21 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Všímá si mého pokroku“

Všímá si mého pokroku			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	8	24	69
Souhlasím	15	45	
Nesouhlasím	3	10	31
Zcela nesouhlasím	7	21	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

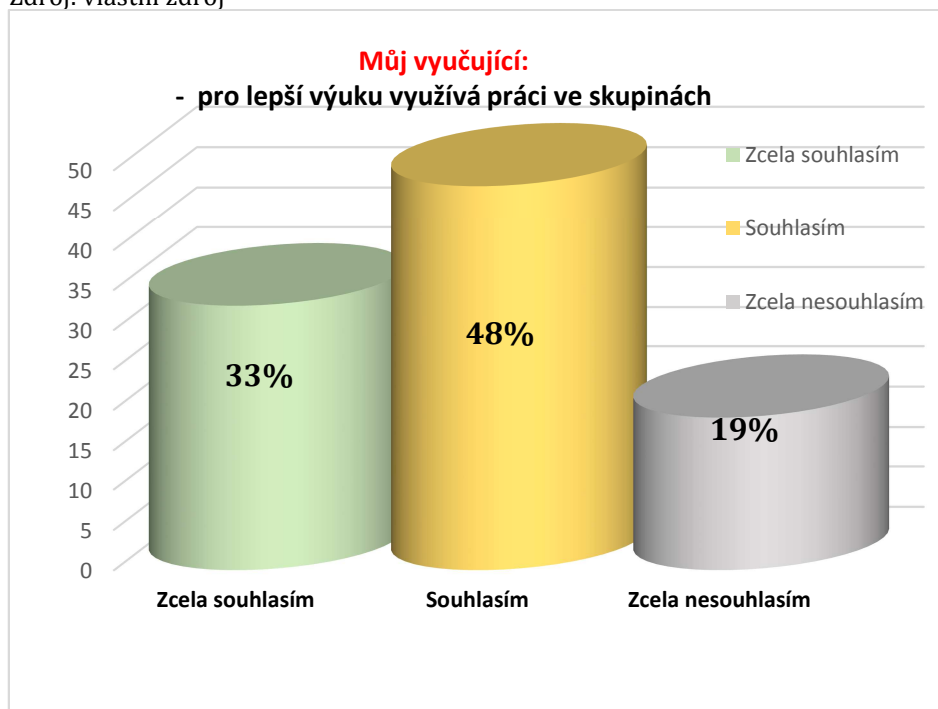
Obr. 21 Graf k tabulce č. 21

V tabulce č. 21 měli respondenti zvolit tvrzení, které se týkalo, zda si vyučující všímá respondentova pokroku. Možnost zcela souhlasím zvolilo 8 respondentů (24%) a 15 respondentů (45%) si vybralo možnost souhlasím. Variantu nesouhlasím zvolili 3 respondenti (10%) a možnost zcela nesouhlasím si vybralo 7 respondentů (21%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že v součtu 23 respondentů (69%) s daným tvrzením souhlasí a učí je učitel, který si všímá jejich pokroku. S daným tvrzením nesouhlasilo celkem 10 respondentů (31%). Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že žáci mají učitele, který si všímá jejich pokroku.

Tab. 22 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro lepší výuku využívá práci ve skupinách“

Pro lepší výuku využívá práci ve skupinách			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	11	33	81
Souhlasím	16	48	
Nesouhlasím	0	0	19
Zcela nesouhlasím	6	19	
Nevyplnilo	0	0	0
	33	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 22 Graf k tabulce č. 22

V tabulce č. 22 měli respondenti zvolit tvrzení, které má vystihovat, zda vyučující pro lepší výuku používá práci ve skupinách. Možnost zcela souhlasím zvolilo 11 respondentů (33%) a variantu souhlasím zvolilo 16 respondentů (48%). Odpověď nesouhlasím nezvolil žádný respondent a možnost zcela nesouhlasím si vybralo 6 respondentů (19%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že 27 respondentů (81%) má učitele, který využívá ve vyučovacích hodinách práci ve skupinách a 6 respondentů (19%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že respondenti mají učitele, který ve výuce využívá práci ve skupinách.

Zormanová (2012, s. 91) konstatuje, že skupinová výuka je pro žáky prospěšná, protože rozvíjí umění spolupráce mezi žáky a žáci tak získávají cenné zkušenosti při týmové práci. Rozvíjí se i komunikace při výměně názorů, zkušeností a postojů. Učí se i naslouchat druhým a přijmout odlišné názory. Důležitá je i vzájemná podpora všech členů týmu při řešení úkolů.

Analýza výsledků - 3. třídy SOŠ Fortika

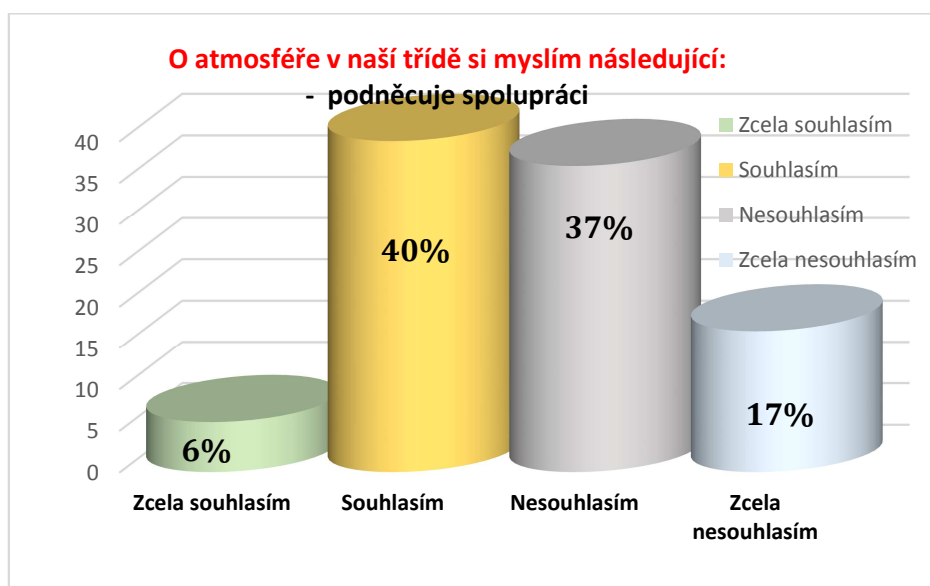
Počet přítomných respondentů: 30

O atmosféře v naší třídě si myslím následující:

Tab. 23 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Podněcuje spolupráci“

Podněcuje spolupráci			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	2	6	46
Souhlasím	12	40	
Nesouhlasím	11	37	54
Zcela nesouhlasím	5	17	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 23 Graf k tabulce č. 23

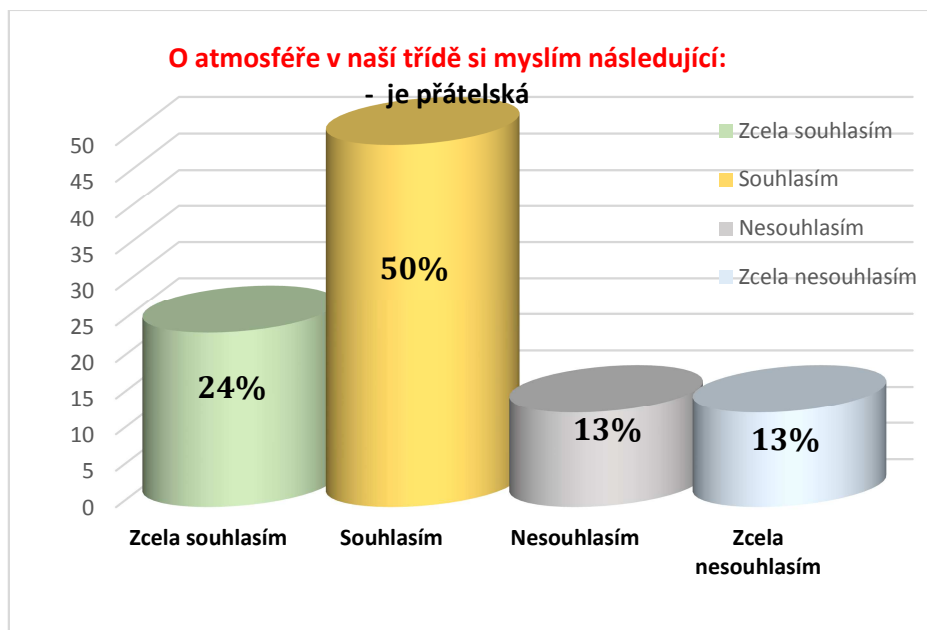
V tabulce č. 23 volili respondenti tvrzení, které řešilo, zda je atmosféra v jejich třídě podněcuje a podporuje spolupráci. Možnost zcela souhlasím zvolili 2 respondenti (6%) a odpověď souhlasím si vybralo 12 respondentů (40%).

Nesouhlasím odpovědělo 11 respondentů (37%) a zcela nesouhlasím si vybralo 5 respondentů (17%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 14 respondentů (46%) si myslí, že atmosféra ve třídě podněcuje spolupráci a 16 respondentů (54%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Ze zjištěných výsledků nelze konstatovat, že atmosféra třídy je podněcující ke spolupráci. V odpovědích respondentů je malý rozdíl mezi souhlasím a nesouhlasím, proto nelze tvrzení jednoznačně interpretovat a přiklonit se k souhlasu či nesouhlasu.

Tab. 24 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je přátelská“

Je přátelská			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	7	24	74
Souhlasím	15	50	
Nesouhlasím	4	13	26
Zcela nesouhlasím	4	13	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 24 Graf k tabulce č. 24

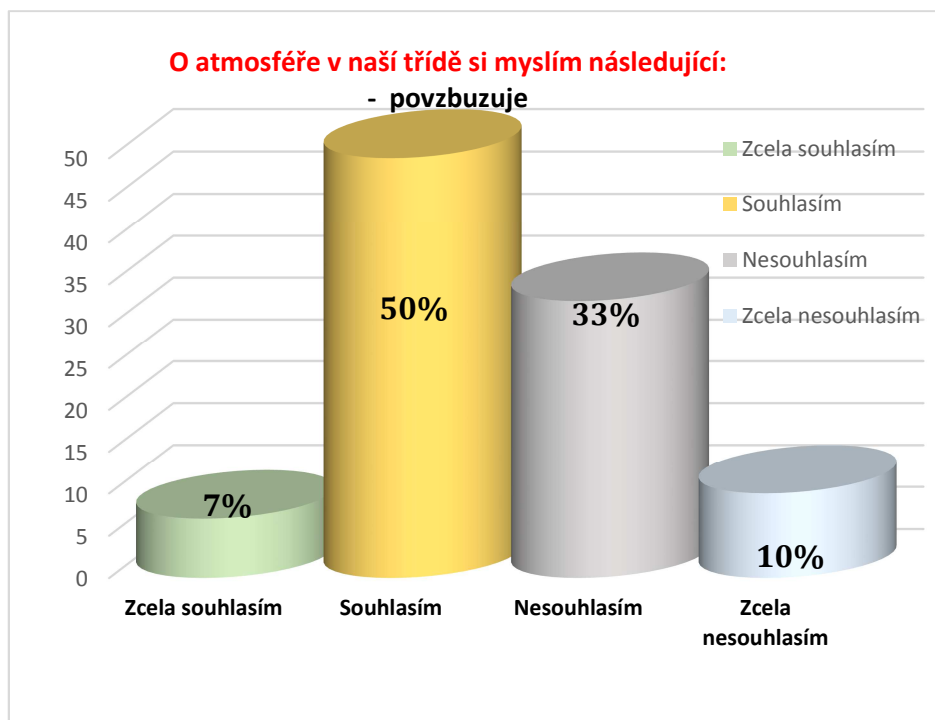
V tabulce č. 24 měli respondenti vybrat tvrzení, které mělo vystihnout míru přátelské atmosféry ve třídě. Odpověď zcela souhlasím si vybralo 7 respondentů (24%) a variantu souhlasím si vybralo 15 respondentů (50%). Možnost

nesouhlasím zvolili 4 respondenti (13%) a zcela nesouhlasím označili 4 respondenti (13%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 22 respondentů (74%) s daným tvrzením souhlasí a považuje atmosféru třídy za přátelskou a 8 respondentů (26 %) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že atmosféra ve třídě je přátelská.

Tab. 25 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje“

Povzbuzuje			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	2	7	57
Souhlasím	15	50	
Nesouhlasím	10	33	43
Zcela nesouhlasím	3	10	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

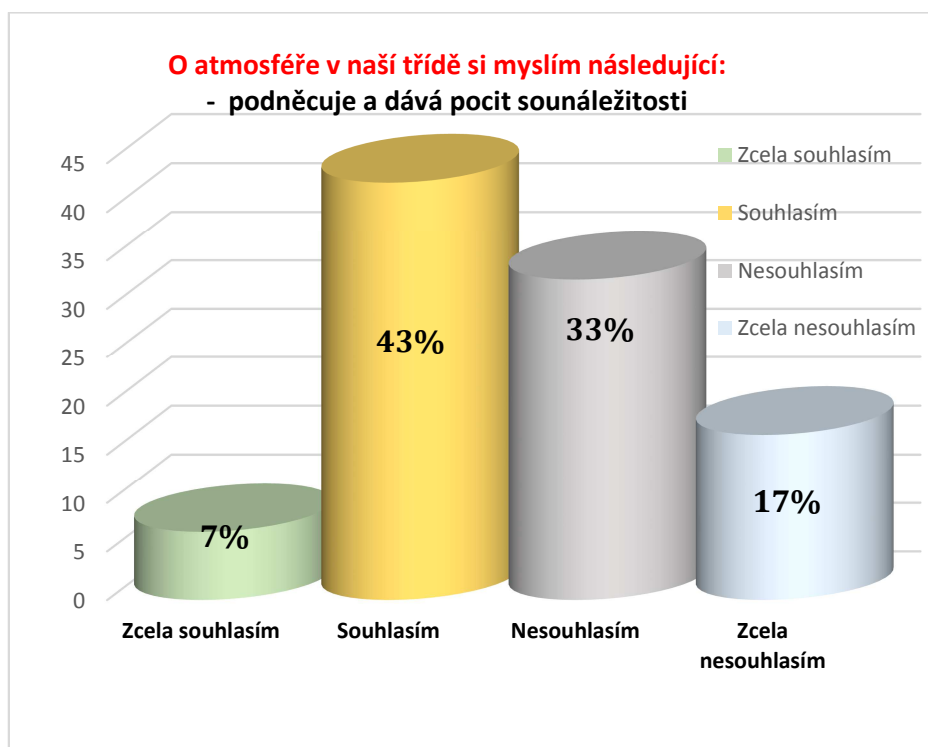
Obr. 25 Graf k tabulce č. 25

V tabulce č. 25 měli respondenti vybrat tvrzení, které má vystihovat, zda je atmosféra třídy povzbuzující. Tvrzení zcela souhlasím zvolili 2 respondenti (7%) a možnost souhlasím zvolilo 15 respondentů (50%). Variantu nesouhlasím zvolilo 10 respondentů (33%) a zcela nesouhlasím si vybralo 5 respondentů (17%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 17 respondentů (57%) souhlasí s tím, že atmosféra třídy je povzbuzující a 13 respondentů (43%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných dat nelze konstatovat, že atmosféra třídy je povzbuzující. Protože výrazně nedominuje žádný názor, nelze se přiklonit k žádnému tvrzení. Nejednoznačnost odpovědí může značit, že ve třídě není jednoznačně suportivní klima a mezi respondenty pravděpodobně vznikají drobné konflikty. Čapek (2010, s. 128) popisuje, že konflikty ubírají žákům energii pro pozitivní emoční prožívání. Konflikty ve třídě zhoršují většinou prospěch všech žáků.

Tab. 26 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Podněcuje a dává pocit sounáležitosti“

Podněcuje a dává pocit sounáležitosti			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	2	7	50
Souhlasím	13	43	
Nesouhlasím	10	33	50
Zcela nesouhlasím	5	17	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 26 Graf k tabulce č. 26

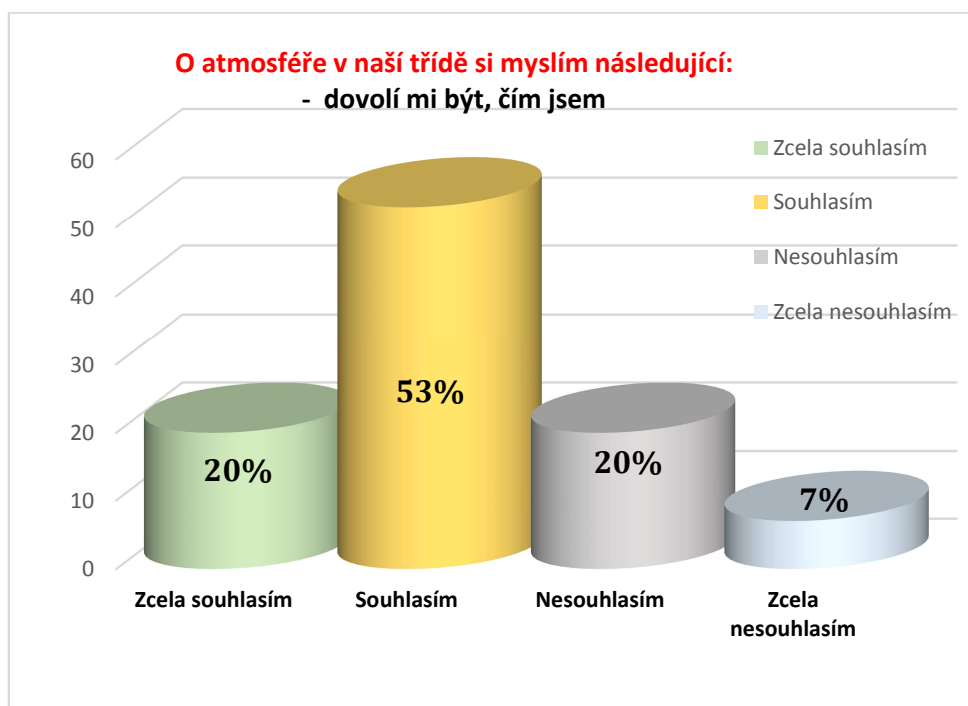
V tabulce č. 26 měli respondenti vybrat tvrzení, které se týkalo podnětné atmosféry třídy a pocitu sounáležitosti. Tvrzení zcela souhlasím si vybrali 2 respondenti (7%) a 13 respondentů (43%) si zvolilo možnost souhlasím. Odpověď nesouhlasím si vybralo 10 respondentů (33%) a možnost zcela nesouhlasím označilo 5 respondentů (17%). Po vyhodnocení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 15 respondentů (50%) se domnívá, že je atmosféra ve třídě podporuje a dává jim pocit sounáležitosti a 15 respondentů (50%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí nelze jednoznačně určit, zda je atmosféra ve třídě podnětná a poskytuje žákům třídy pocit sounáležitosti. U sledované třídy je i dle předešlých výsledků patrný jistý nesoulad mezi jejími členy. Tento jev může být způsoben mnoha příčinami, které není možné během jednoho dotazníkového šetření odhalit.

Gillernová a Krejčová (2012, s. 73) přitom upozorňují na fakt, že atmosféra, která je podporující, pomáhá navodit a udržet kladný postoj žáků k učení. Taková atmosféra vznikne jen ve chvíli, kdy jsou ve třídě dobré mezilidské vztahy.

Tab. 27 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Dovolí mi být, čím jsem“

Dovolí mi být, čím jsem			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	6	20	73
Souhlasím	16	53	
Nesouhlasím	6	20	27
Zcela nesouhlasím	2	7	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

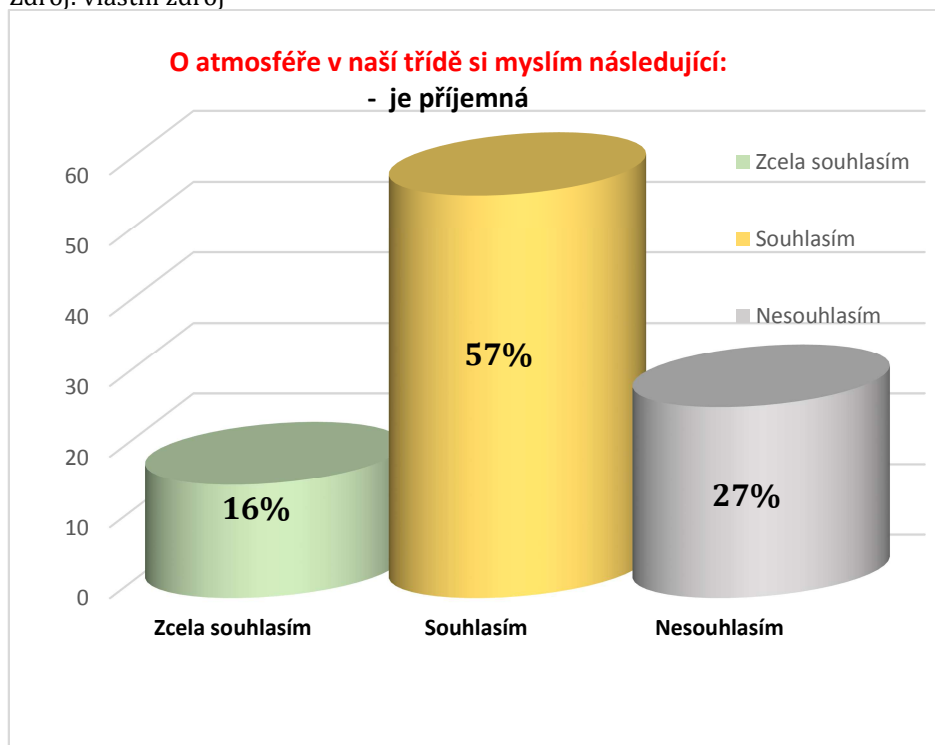
Obr. 27 Graf k tabulce č. 27

V tabulce č. 27 měli respondenti vybrat tvrzení, zda jim atmosféra ve třídě dovolí být čím jsou. Možnost zcela souhlasím si vybralo 6 respondentů (20%) a variantu souhlasím zvolilo 16 respondentů (53%). Odpověď nesouhlasím označilo 6 respondentů (20%) a zcela nesouhlasím si zvolili 2 respondenti (7%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že 22 respondentů (73%) se domnívá, že jim atmosféra třídy dovolí být tím, čím jsou a 8 respondentů (27%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení všech odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů se domnívá, že jim atmosféra třídy dovolí být, čím jsou.

Tab. 28 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je příjemná“

Je příjemná			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	5	16	73
Souhlasím	17	57	
Nesouhlasím	8	27	27
Zcela nesouhlasím	0	0	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

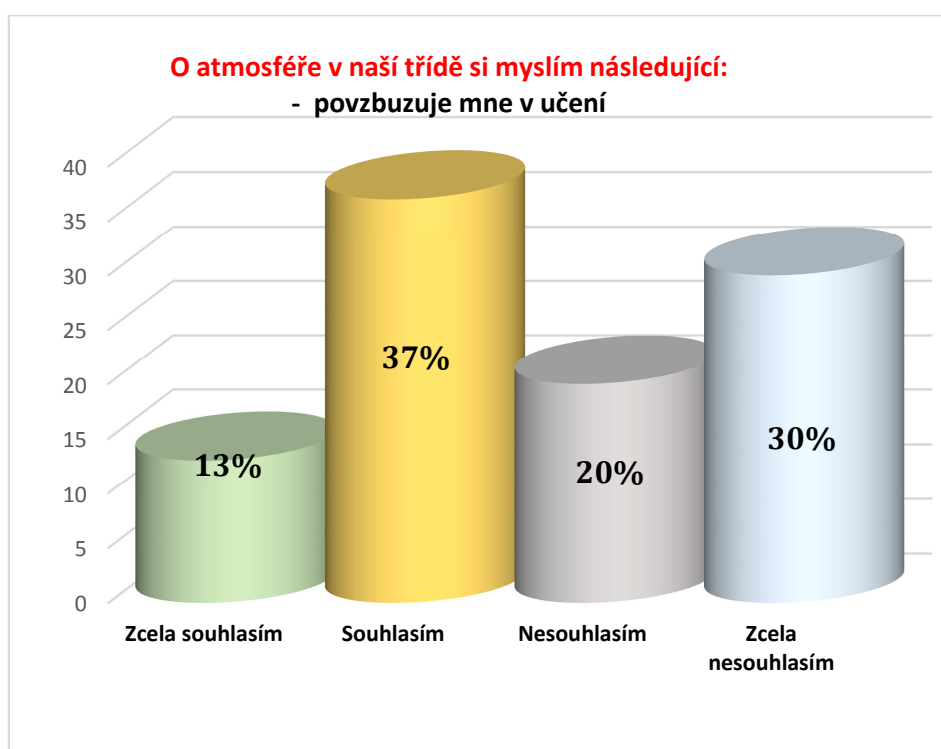
Obr. 28 Graf k tabulce č. 28

V tabulce č. 28 měli respondenti vybrat tvrzení, které se týkalo pocitu, zda je atmosféra ve třídě příjemná. Možnost zcela souhlasím si zvolilo 5 respondentů (16%) a variantu souhlasím označilo 17 respondentů (57%). Odpověď nesouhlasím zvolilo 8 respondentů (27%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 22 respondentů (73%) souhlasí s tvrzením, že je atmosféra třídy přátelská a 8 respondentů (27%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení výsledků lze konstatovat, že atmosféra ve třídě je příjemná.

Tab. 29 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Povzbuzuje mne v učení“

Povzbuzuje mne v učení			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	4	13	50
Souhlasím	11	37	
Nesouhlasím	6	20	50
Zcela nesouhlasím	9	30	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 29 Graf k tabulce č. 29

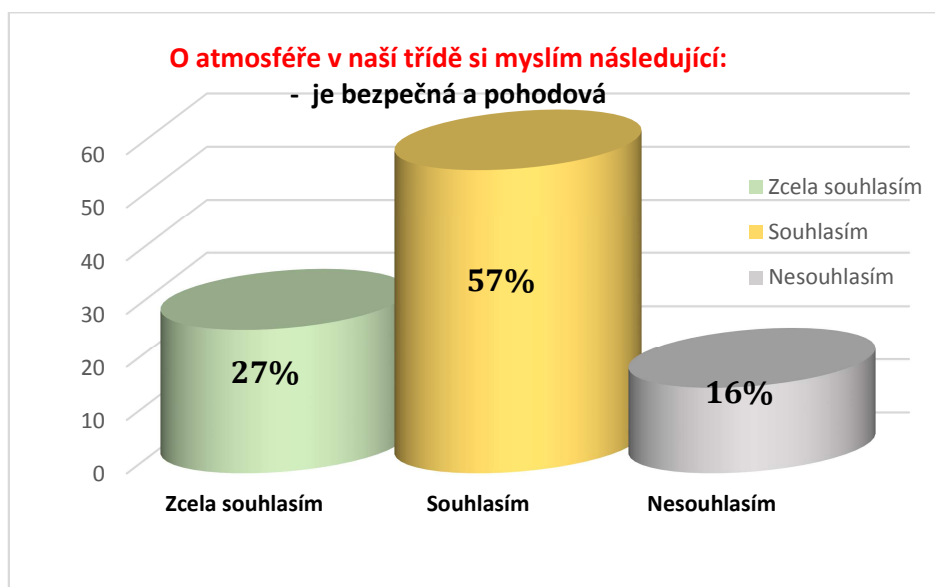
V tabulce č. 29 měli respondenti zvolit odpovídající tvrzení, zda atmosféra povzbuzuje k učení. Možnost zcela souhlasím si vybrali 4 respondenti (13%) a variantu souhlasím zvolilo 11 respondentů (37%). Odpověď nesouhlasím vyplnilo 6 respondentů (20%) a zcela nesouhlasím zvolilo 9 respondentů (30%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 15 respondentů (50%) s tímto tvrzením souhlasí a domnívá se, že atmosféra třídy je povzbuzuje k učení a 15 respondentů (50%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení výsledků nelze s jistotou určit, zda je atmosféra třídy povzbuzující k učení.

Vzhledem k nejednoznačnosti předešlých výsledků je možné se domnívat, že třída nevytváří vhodné klima, které by žáky povzbuzovalo k učení.

Tab. 30 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je bezpečná a pohodová“

Je bezpečná a pohodová			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	8	27	84
Souhlasím	17	57	
Nesouhlasím	5	16	16
Zcela nesouhlasím	0	0	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

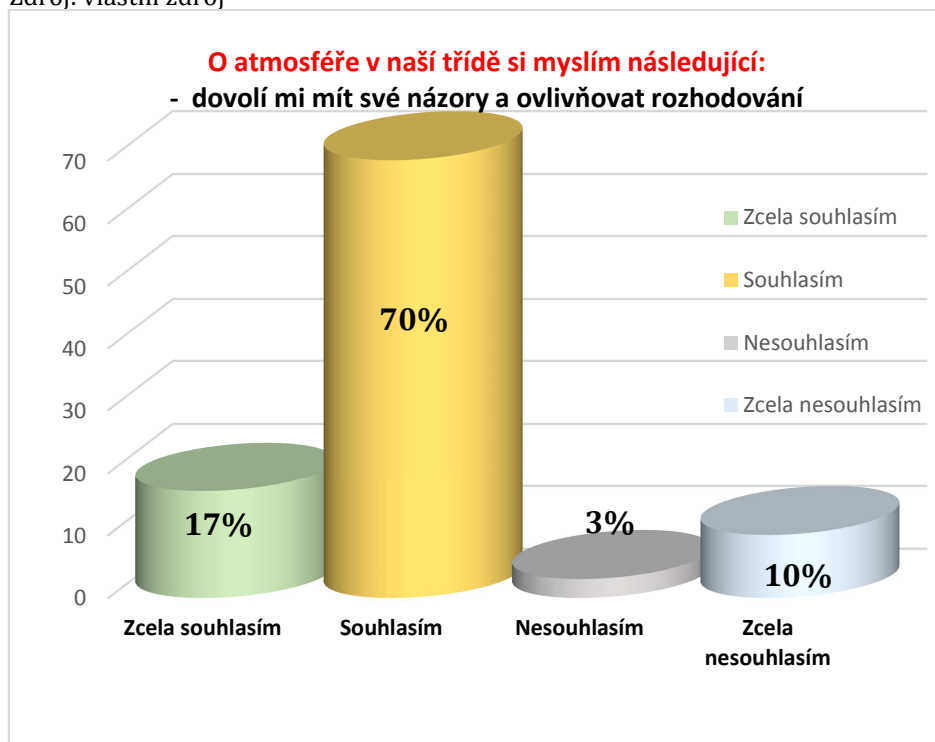
Obr. 30 Graf k tabulce č. 30

V tabulce č. 30 měli respondenti vybrat tvrzení, které by charakterizovalo, zda je atmosféra ve třídě bezpečná a pohodová. Možnost zcela souhlasím si vybralo 8 respondentů (27%) a souhlasím zvolilo 17 respondentů (57%). Odpověď nesouhlasím označilo 5 respondentů (16%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (84%) považuje atmosféru třídy za bezpečnou a pohodovou a 5 respondentů (16%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že atmosféra třídy je bezpečná a pohodová.

Tab. 31 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování“

Dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	5	17	87
Souhlasím	21	70	
Nesouhlasím	1	3	13
Zcela nesouhlasím	3	10	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 31 Graf k tabulce č. 31

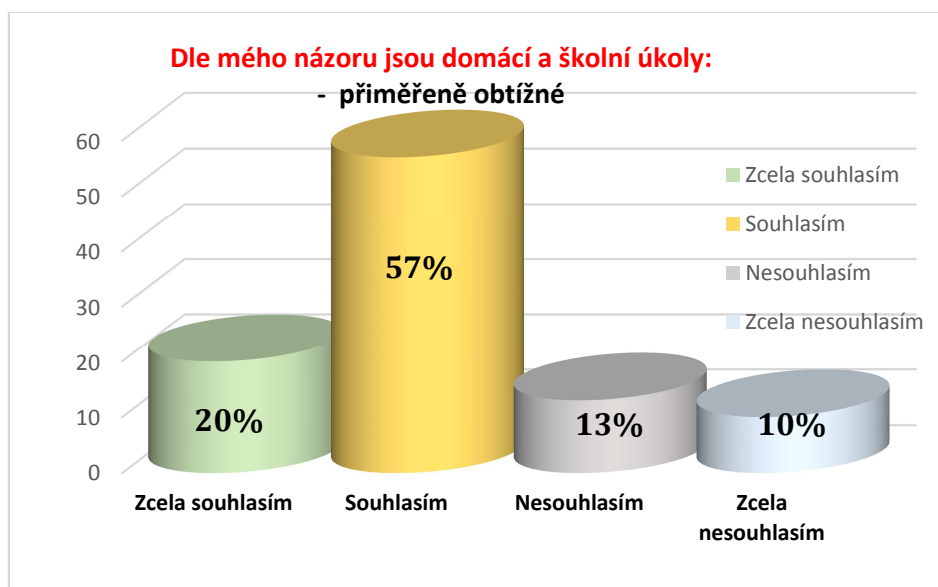
V tabulce č. 31 měli respondenti vybrat tvrzení, které by vystihovalo, zda atmosféra třídy dovolí mít respondentovi jeho názor a umožní mu ovlivňovat rozhodování. Možnost zcela souhlasím zvolilo 5 respondentů (17%) a variantu souhlasím si vybralo 21 respondentů (70%). Odpověď nesouhlasím si vybral 1 respondent (3%) a zcela nesouhlasím vyplnili 3 respondenti (10%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 26 respondentů (87%) se domnívá, že atmosféra třídy jim dovolí mít své názory a ovlivňovat rozhodování a 4 respondenti s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že atmosféra třídy umožňuje respondentům mít své názory a ovlivňovat rozhodnutí.

Dle mého názoru jsou domácí a školní úkoly:

Tab. 32 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš těžké)“

Přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani příliš těžké)			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	6	20	77
Souhlasím	17	57	
Nesouhlasím	4	13	23
Zcela nesouhlasím	3	10	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

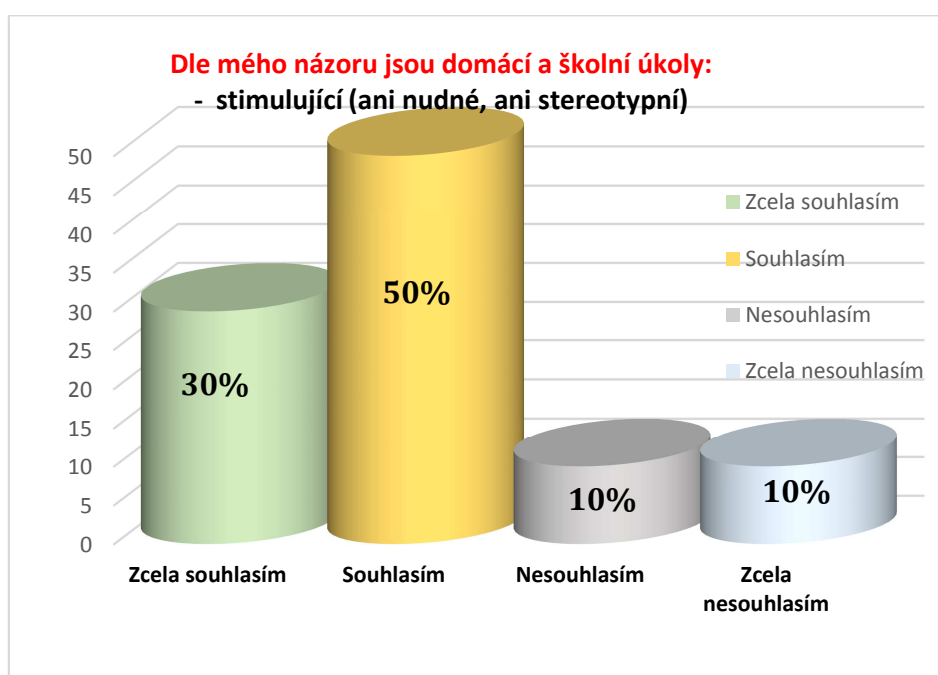
Obr. 32 Graf k tabulce č. 32

V tabulce č. 32 odpovídali respondenti na tvrzení, zda jsou pro ně domácí a školní úkoly přiměřené. Možnost zcela souhlasím zvolilo 6 respondentů (20%) a variantu souhlasím si vybralo 17 respondentů (57%). Možnost nesouhlasím vyplnili 4 respondenti (13%) a zcela nesouhlasím 3 respondenti (10%). Po sečtení všech souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 23 respondentů (77%) se domnívá, že domácí a školní úkoly jsou přiměřeně obtížné a 7 respondentů (23%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že respondenti ve většině případů považují domácí a školní úkoly za přiměřeně obtížné.

Tab. 33 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Stimulující (ani nudné, ani stereotypní)“

Stimulující (ani nudné, ani stereotypní)			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	9	30	80
Souhlasím	15	50	
Nesouhlasím	3	10	20
Zcela nesouhlasím	3	10	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

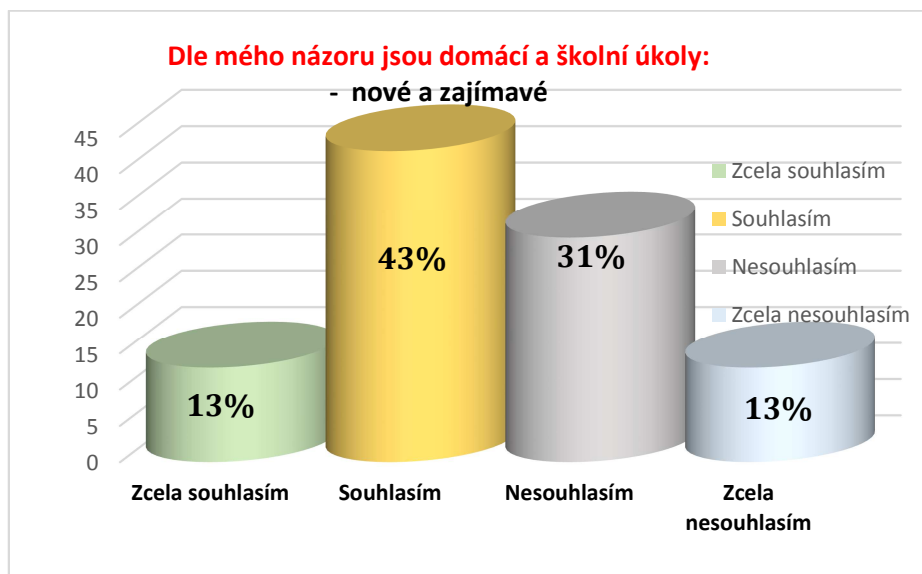
Obr. 33 Graf k tabulce č. 33

V tabulce č. 33 jsou znázorněny výsledky tvrzení, u kterého respondenti vyjádřili svůj názor, zda jsou pro ně domácí a školní úkoly stimulující (ani nudné, ani stereotypní). Možnost zcela souhlasím zvolilo 9 respondentů (30%) a variantu souhlasím vyplnilo 15 respondentů (50%). Odpověď nesouhlasím si zvolili 3 respondenti (10%) a zcela nesouhlasím 3 respondenti (10%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že 24 respondentů (80%) se domnívá, že jsou domácí a školní úkoly stimulující a 6 respondentů (20%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí lze konstatovat, že většina respondentů považuje domácí a školní úkoly za stimulující.

Tab. 34 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Nové a zajímavé“

Nové a zajímavé			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	4	13	56
Souhlasím	13	43	
Nesouhlasím	9	31	44
Zcela nesouhlasím	4	13	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

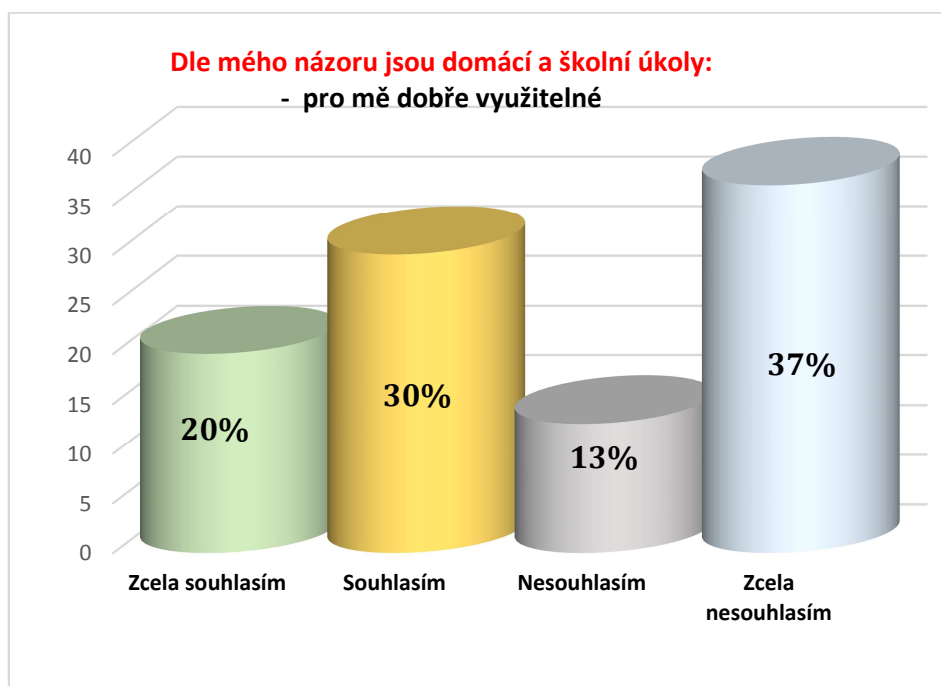
Obr. 34 Graf k tabulce č. 34

V tabulce č. 34 měli zaujmout respondenti stanovisko k tvrzení, že domácí a školní úkoly jsou pro mě zajímavé. Možnost zcela souhlasím si vybrali 4 respondenti (13%) a možnost souhlasím volilo 13 respondentů (43%). Odpověď nesouhlasím si vybralo 9 respondentů (31%) a zcela nesouhlasili 4 respondenti (13%). Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že 17 respondentů (56%) se domnívá, že domácí úkoly jsou pro ně nové a zajímavé a 13 respondentů (46%) se s tímto názorem neztotožňuje. Po vyhodnocení získaných odpovědí nelze konstatovat, že většina respondentů se domnívá, že domácí a školní úkoly jsou pro ně nové a zajímavé.

Tab. 35 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro mě dobře využitelné“

Pro mě dobře využitelné			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	6	20	50
Souhlasím	9	30	
Nesouhlasím	4	13	50
Zcela nesouhlasím	11	37	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

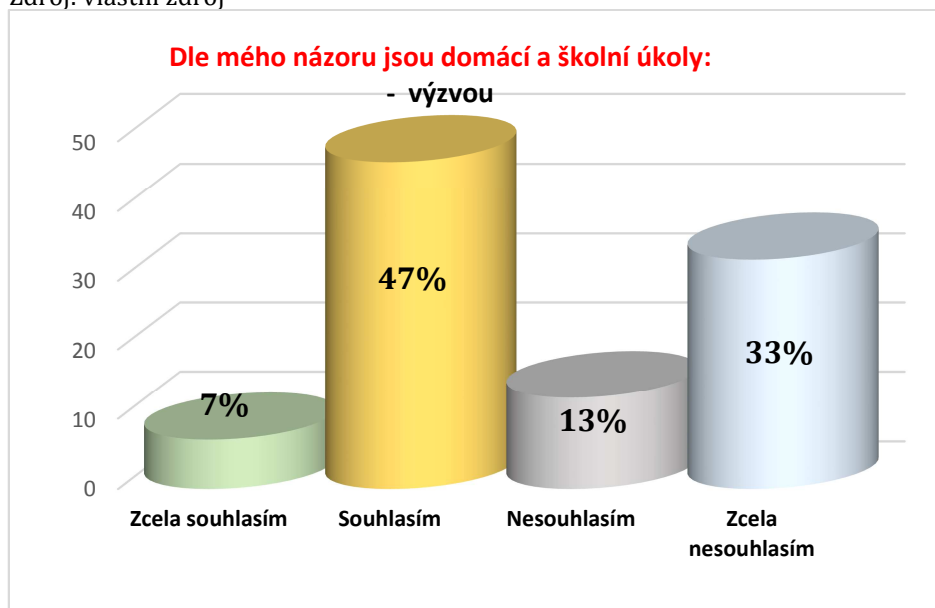
Obr. 35 Graf k tabulce č. 35

V tabulce č. 35 měli respondenti odpovědět na tvrzení, do jaké míry jsou domácí a školní úkoly pro ně dobře využitelné. Odpověď zcela souhlasím si zvolilo 6 respondentů (20%) a možnost souhlasím si vybralo 9 respondentů (30%). Možnost nesouhlasím si zvolili 4 respondenti (13%) a odpověď zcela nesouhlasím si vybralo 11 respondentů (37%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných tvrzení bylo zjištěno, že celkem 15 respondentů (50%) si myslí, že domácí a školní úkoly jsou pro ně dobře využitelné a 15 respondentů (50%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí nelze konstatovat, že většina respondentů považuje domácí a školní úkoly za dobře využitelné, protože polovina respondentů zvolila souhlasné tvrzení a polovina respondentů nesouhlasné.

Tab. 36 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Výzvou“

Výzvou			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	2	7	54
Souhlasím	14	47	
Nesouhlasím	4	13	46
Zcela nesouhlasím	10	33	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 36 Graf k tabulce č. 36

V tabulce č. 36 měli respondenti odpovídat na tvrzení, zda jsou domácí a školní úkoly pro ně výzvou. Odpověď zcela souhlasím si vybrali 2 respondenti (7%) a tvrzení souhlasím zvolilo 14 respondentů (47%). Možnost nesouhlasím si vybrali 4 respondenti (13%) a zcela nesouhlasím zvolilo celkem 10 respondentů (33%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 16 respondentů (54%) souhlasí s tvrzením, že domácí a školní úkoly jsou pro ně výzvou a 14 respondentů (46%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných odpovědí nelze s jistotou konstatovat, zda převažuje souhlas či nesouhlas respondentů s daným tvrzením, protože získané výsledky nevykazují jasný výsledek. Otázkou zůstává, proč sledovaná třída vykazuje jistou nejednotnost názorů, které se projevuje v oblasti plnění domácích a školních úkolů. Nelze s jistotou určit, žáci jsou dostatečně motivováni k plnění úkolů, protože když učitel používá vhodné výukové metody při výuce a využívá dle Čapka (2010, s. 127)

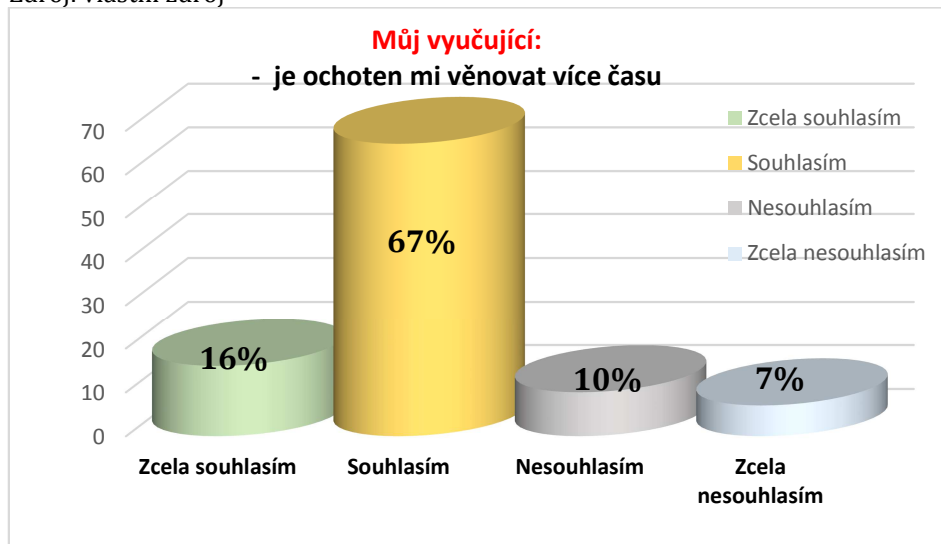
různorodé aktivity a pestré činnosti, získá tak zájem žáků o činnosti, které se ve výuce odehrávají.

Můj vyučující:

Tab. 37 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi věnovat více času“

Je ochoten mi věnovat více času			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	5	16	83
Souhlasím	20	67	
Nesouhlasím	3	10	17
Zcela nesouhlasím	2	7	
Nevyplnilo	0	0	
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 37 Graf k tabulce č. 37

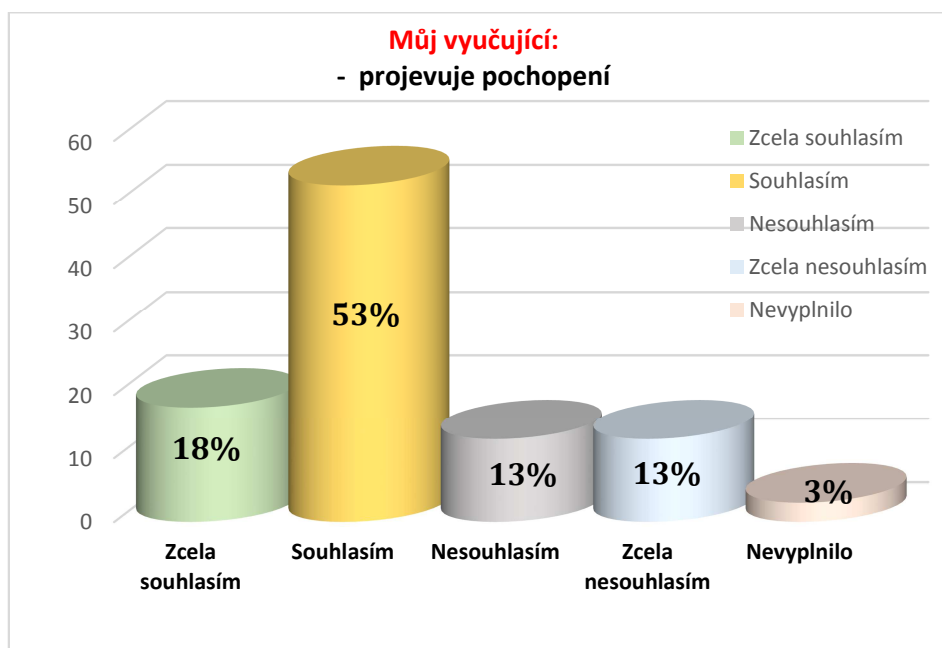
V tabulce č. 37 měli respondenti zvolit tvrzení, zda je jim jejich učitel ochoten věnovat více času. Odpověď zcela souhlasím si zvolilo 5 respondentů (16%) a souhlasím si vybralo 20 respondentů (67%). Možnost nesouhlasím zvolili 3 respondenti (10%) a zcela nesouhlasím si zvolili 2 respondenti (7%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (83%) se domnívá, že je jejich učitel ochoten jim věnovat více času a 5 respondentů (17%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Protože si žáci mohli představit kteréhokoli učitele, který je vyučuje v některém z vyučovaných předmětů, lze po vyhodnocení

výsledků konstatovat, že většinu respondentů učí učitel, který je ochoten jim věnovat více času.

Tab. 38 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Projevuje pochopení“

Projevuje pochopení			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	5	18	71
Souhlasím	16	53	
Nesouhlasím	4	13	26
Zcela nesouhlasím	4	13	
Nevyplnilo	1	3	3
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 38 Graf k tabulce č. 38

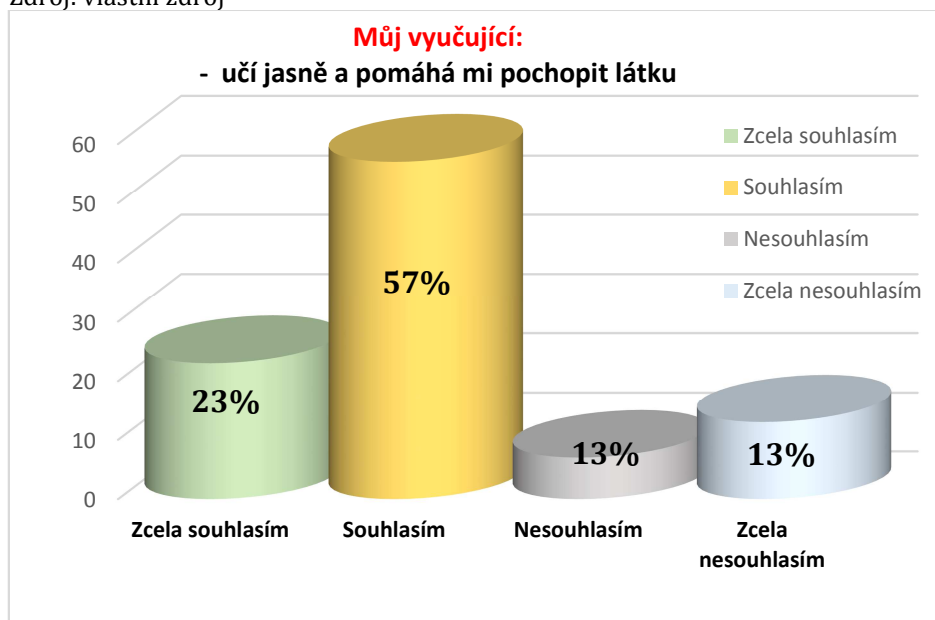
V tabulce č. 38. si měli respondenti vybrat tvrzení, které se vztahuje k projevům pochopení ze strany učitele. Odpověď zcela souhlasím zvolilo 5 respondentů (18%) a možnost souhlasím zvolilo 16 respondentů (53%). Tvrzení nesouhlasím si vybrali 4 respondenti (13%) a zcela nesouhlasím vyplnili 4 respondenti (13%). Jeden respondent (3%) nevyplnil žádnou odpověď. Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 21 respondentů (73%) se setkala s učitelem, který projevuje pochopení a 8 respondentů (26 %) s tímto tvrzením

nesouhlasí. Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že se většinu žáků vyučuje učitel, který má pro ně pochopení.

Tab. 39 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Učí jasně a pomáhá mi pochopit látku“

Učí jasně a pomáhá mi pochopit látku			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	7	23	80
Souhlasím	17	57	
Nesouhlasím	2	7	20
Zcela nesouhlasím	4	13	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 39 Graf k tabulce č. 39

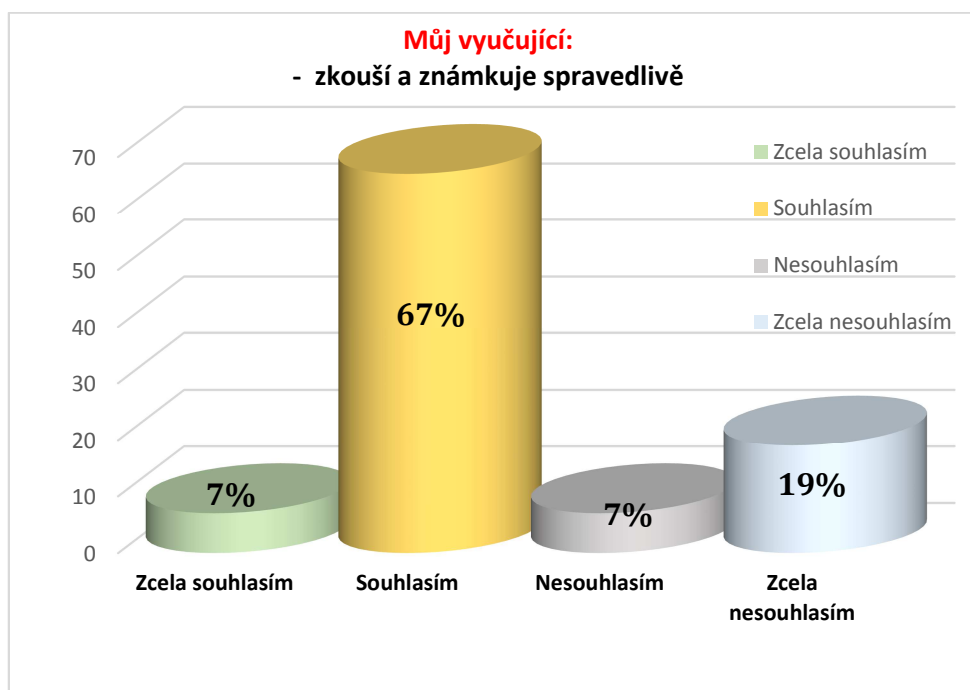
V tabulce č. 39 měli respondenti zvolit tvrzení, které řešilo, zda učitel učí jasně a pomáhá respondentovi pochopit látku. Možnost zcela souhlasím zvolilo 7 respondentů (23%) a variantu souhlasím si vybralo 17 respondentů (57%). Možnost nesouhlasím si vybrali 2 respondenti (7%) a zcela nesouhlasím vyplnili 4 respondenti (13%). Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 24 respondentů (80%) souhlasilo s tím, že učitel učí jasně a pomáhá jim pochopit látku a 6 respondentů (20 %) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhod-

nocení výsledků lze konstatovat, že většinu respondentů učí učitel, který učí jasně a pomáhá jim pochopit látku.

Tab. 40 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Zkouší a známkuje spravedlivě“

Zkouší a známkuje spravedlivě			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	2	7	74
Souhlasím	20	67	
Nesouhlasím	2	7	26
Zcela nesouhlasím	6	19	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 40 Graf k tabulce č. 40

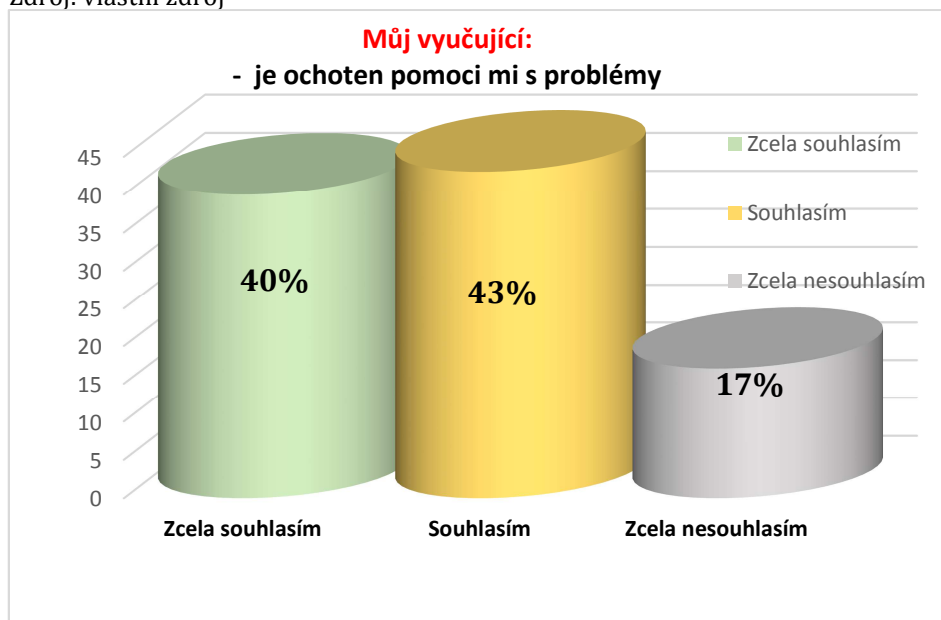
V tabulce č. 40 měli respondenti vyjádřit svůj názor na to, zda jejich učitel spravedlivě zkouší a známkuje. Odpověď zcela zcela souhlasím zvolili 2 respondenti (7%) a 20 respondentů (67%) zvolilo variantu souhlasím. Nesouhlasím si vybrali 2 respondenti (7%) a zcela nesouhlasí s tímto názorem 6 respondentů (19%). Po součtu souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 22 respondentů (74%) souhlasí s tvrzením, že učitel zkouší a známkuje spravedlivě a 8 respondentů (26%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení všech

získaných odpovědí lze konstatovat, že většinu respondentů učí učitel, který je zkouší a známkuje spravedlivě.

Tab. 41 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Je ochoten mi pomoci“

Je ochoten mi pomoci s problémy			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	12	40	83
Souhlasím	13	43	
Nesouhlasím	0	0	17
Zcela nesouhlasím	5	17	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 41 Graf k tabulce č. 41

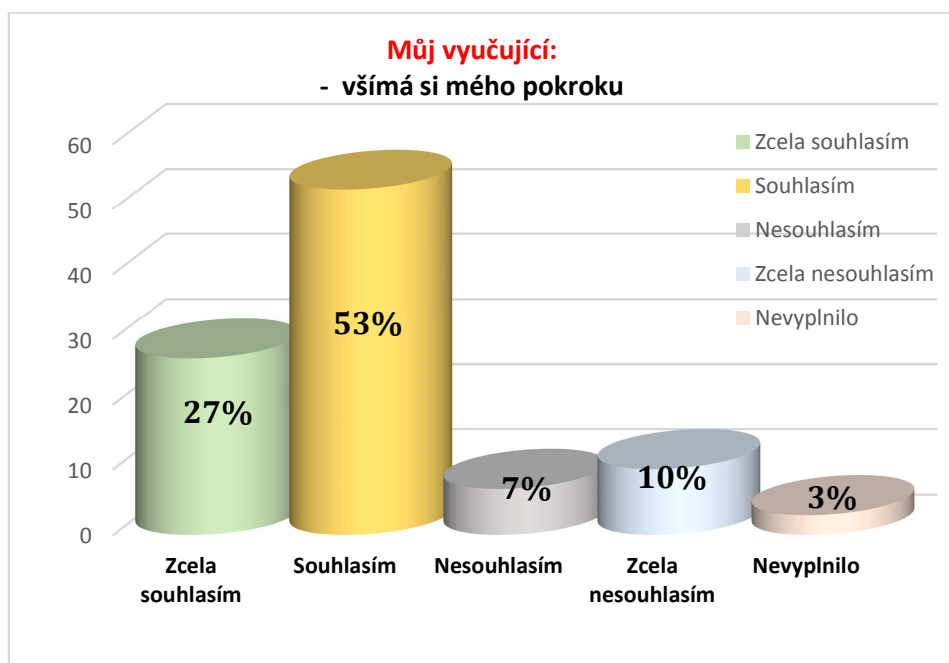
V tabulce č. 41 se měli respondenti vyjádřit k tvrzení, jestli jim je ochoten vyučující pomoci s problémy. Odpověď zcela souhlasím si vybralo 12 respondentů (40%) a možnost souhlasím zvolilo 13 respondentů (43%). Možnost nesouhlasím neoznačil žádný respondent a zcela nesouhlasím si zvolilo 5 respondentů (17%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že celkem 25 respondentů (83%) se domnívá, že se setkala s učitelem, který je ochoten jim pomoci s problémy a 5 respondentů (17%) s tímto tvrzením nesouhlasí. Po vyhodnocení

získaných odpovědí lze konstatovat, že většinu respondentů vyučuje učitel, který je ochoten jim pomoci s problémy.

Tab. 42 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Všímá si mého pokroku“

Všímá si mého pokroku			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	8	27	80
Souhlasím	16	53	
Nesouhlasím	2	7	17
Zcela nesouhlasím	3	10	
Nevyplnilo	1	3	3
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 42 Graf k tabulce č. 42

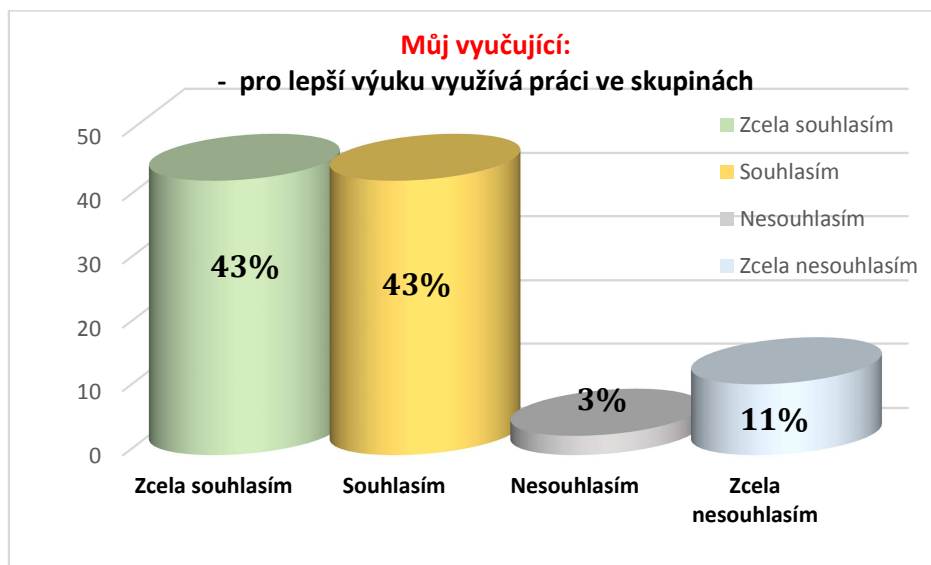
V tabulce č. 42 měli respondenti zvolit tvrzení, které se týkalo, zda si vyučující všímá respondentova pokroku. Možnost zcela souhlasím zvolilo 8 respondentů (27%) a 16 respondentů (53%) si vybralo možnost souhlasím. Variantu nesouhlasím zvolili 2 respondenti (7%) a možnost zcela nesouhlasím si vybrali 3 respondenti (10%). Jeden respondent nezvolil žádnou možnost. Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že v součtu 24 respondentů (80%) s daným tvrzením souhlasí a učí je učitel, který si všímá jejich pokroku. S daným tvrzením nesouhlasilo celkem 5 respondentů (17%). Po vyhodnocení

získaných výsledků lze konstatovat, že žáci mají učitele, který si všímá jejich pokroku.

Tab. 43 Tabulka – Vyhodnocení názoru „Pro lepší výuku využívá práci ve skupinách“

Pro lepší výuku využívá práci ve skupinách			
Odpovědi	Absolutní četnost	Relativní četnost %	Součet % a+b, c+d
Zcela souhlasím	13	43	86
Souhlasím	13	43	
Nesouhlasím	1	3	14
Zcela nesouhlasím	3	11	
Nevyplnilo	0	0	0
	30	100	100

Zdroj: vlastní zdroj

Obr. 43 Graf k tabulce č. 43

V tabulce č. 43 měli respondenti zvolit tvrzení, které má vystihovat, zda vyučující pro lepší výuku používá práci ve skupinách. Možnost zcela souhlasím zvolilo 13 respondentů (43%) a variantu souhlasím zvolilo 13 respondentů (43%). Odpověď nesouhlasím zvolil 1 respondent (3%) a možnost zcela nesouhlasím si vybrali 3 respondenti (11%). Po sečtení souhlasných a nesouhlasných odpovědí bylo zjištěno, že 26 respondentů (86%) má učitele, který využívá ve vyučovacích hodinách práci ve skupinách a 4 respondenti (14%) s tímto tvrzením nesouhlasí.

Po vyhodnocení získaných výsledků lze konstatovat, že respondenti mají učitele, který ve výuce využívá práci ve skupinách.

5.2.2 Souhrnné tabulky výsledků

Ze získaných výsledků průzkumného šetření byly vytvořeny souhrnné tabulky, které pro svou přehlednost budou obsahovat součet souhlasných a nesouhlasných odpovědí respondentů, včetně součtu relativních četností a označení, zda většina respondentů s daným tvrzením v dotazníku souhlasila, či nikoli. Tvrzení, která nešly jasně vyhodnotit, jsou také součástí souhrnné tabulky.

Do souhrnných tabulek nebyly zahrnuty počty odpovědí, v případech, kdy respondenti nevyplnili žádnou odpověď. Souhrnné výsledky jsou přehledně uvedeny v tabulkách 44, 45 a 46.

Tab. 44 Souhrnná tabulka - atmosféra

O atmosféře ve třídě si myslím následující:						
	Gymnázium			SOŠ Fortika		
Odpovědi respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost	Výsledek	Absolutní četnost	Relativní četnost	Výsledek
<i>podněcuje spolupráci</i>						
Souhlasím	16	48	X	14	46	X
Nesouhlasím	15	45		15	54	
<i>je přátelská</i>						
Souhlasím	25	76	+	22	74	+
Nesouhlasím	8	24		8	26	
<i>povzbuzuje</i>						
Souhlasím	20	61	+	17	57	X
Nesouhlasím	13	39		13	43	
<i>podporuje a dává pocit sounáležitosti</i>						
Souhlasím	15	46	X	15	50	X
Nesouhlasím	17	51		15	50	
<i>dovolí mi být, čím jsem</i>						
Souhlasím	25	76	+	22	73	+
Nesouhlasím	8	24		8	27	
<i>je příjemná</i>						
Souhlasím	25	76	+	22	73	+
Nesouhlasím	8	24		8	27	
<i>povzbuzuje mne v učení</i>						
Souhlasím	12	37	-	15	50	X
Nesouhlasím	21	63		15	50	
<i>je bezpečná a pohodová</i>						
Souhlasím	22	66	+	25	84	+
Nesouhlasím	11	34		5	16	
<i>dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování</i>						
Souhlasím	25	76	+	26	87	+
Nesouhlasím	8	24		4	13	
Vysvětlivky	+ převažuje souhlas - převažuje nesouhlas x nelze jednoznačně vyhodnotit					

Zdroj: vlastní zdroj

Tab. 45 Souhrnná tabulka – domácí a školní úkoly

Dle mého názoru jsou domácí a školní úkoly:						
	Gymnázium			SOŠ Fortika		
Odpovědi respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost	Výsledek	Absolutní četnost	Relativní četnost	Výsledek
<i>přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš těžké)</i>						
Souhlasím	27	82	+	23	77	+
Nesouhlasím	6	18		7	23	
<i>stimulující (ani nudné, ani stereotypní)</i>						
Souhlasím	21	63	+	24	80	+
Nesouhlasím	12	37		6	20	
<i>nové a zajímavé</i>						
Souhlasím	29	88	+	17	56	X
Nesouhlasím	4	12		13	44	
<i>pro mě dobře využitelné</i>						
Souhlasím	10	31	-	15	50	X
Nesouhlasím	23	69		15	50	
<i>výzvou</i>						
Souhlasím	16	49	X	16	54	X
Nesouhlasím	15	45		14	46	
Vysvětlivky	+ převažuje souhlas - převažuje nesouhlas x nelze jednoznačně vyhodnotit					

Zdroj: vlastní zdroj

Tab. 46 Souhrnná tabulka – učitel

Můj vyučující:						
	Gymnázium			SOŠ Fortika		
Odpovědi respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost	Výsledek	Absolutní četnost	Relativní četnost	Výsledek
<i>je ochoten mi věnovat více času</i>						
Souhlasím	26	78	+	25	83	+
Nesouhlasím	7	22		5	17	
<i>projevuje pochopení</i>						
Souhlasím	25	75	+	21	71	+
Nesouhlasím	8	25		8	26	
<i>učí jasně a pomáhá mi pochopit látku</i>						
Souhlasím	26	78	+	24	80	+
Nesouhlasím	7	22		6	20	
<i>zkouší a známkuje spravedlivě</i>						
Souhlasím	17	51	X	22	74	+
Nesouhlasím	16	49		8	26	
<i>je ochoten mi pomoci s problémy</i>						
Souhlasím	24	72	+	25	83	+
Nesouhlasím	8	25		5	17	
<i>všimá si mého pokroku</i>						
Souhlasím	23	69	+	24	80	+
Nesouhlasím	10	31		5	17	
<i>pro lepší výuku využívá práci ve skupinách</i>						
Souhlasím	27	81	+	26	86	+
Nesouhlasím	6	19		4	14	
Vysvětlivky	+ převažuje souhlas - převažuje nesouhlas x nelze jednoznačně vyhodnotit					

Zdroj: vlastní zdroj

6 Diskuze

V diskuzi bude pozornost zaměřena ke zhodnocení průzkumu a vyhodnocení výsledků empirické části. Jak již bylo zmíněno, sonda probíhala na základě kvantitativního měření vybraných vzorků žáků dvou různých tříd stejného ročníku na střední odborné škole a na gymnáziu. Jako výzkumný nástroj byl použit standardizovaný dotazník SCCQ, který byl anonymní. Dotazník obsahoval čtyři různá tvrzení, která se týkala tří hlavních témat, konkrétně atmosféry ve třídě, domácích a školních úkolů a učitele. V jednotlivých výrocih autorka práce spojila dohromady odpovědi a+b (zcela souhlasím + souhlasím) a zároveň c+d (nesouhlasím + zcela nesouhlasím), z čehož vyplyne jednoznačné přiklonění k souhlasu či nesouhlasu s daným tvrzením. Výsledky gymnázia a SOŠ Fortika byly odděleně vyhodnoceny a následně vzájemně srovnány.

U atmosféry třídy nebylo možné u obou tříd jednoznačně interpretovat tvrzení, kde se měli respondenti zamyslet nad tím, jestli atmosféra jejich třídy podněcuje spolupráci a zda jim atmosféra třídy dává pocit sounáležitosti. V obou sledovaných třídách se po sečtení všech odpovědí, lišili počty odpovědí respondentů pouze o jednu až dvě odpovědi. V tomto případě se mohly projevit drobné neshody, které respondenti mezi sebou vzájemně mají. Čapek (2010, s. 128) se domnívá, že konflikty jsou sociálně- psychologickým dějem a negativně ovlivňují třídní klima. Mohla se projevit i soupeřivost ve třídách, protože jak píše Čapek (tamtéž, s. 128) přílišná soutěživost poškozuje klima školní třídy. V případě sounáležitosti se může dle Čapka (tamtéž, s. 128) u části respondentů obou tříd projevit jistý nezájem o společné cíle a tak nemuselo u části respondentů dojít k přijetí společných cílů. Protože dotazník neobsahoval další položky, které by umožnily zjistit hlubší příčiny tohoto společného jevu, bylo by vhodné doplnit ještě dotazníkové šetření o rozhovory se všemi členy sledované školní třídy. Obě třídy se shodly u tvrzení, že je atmosféra třídy přátelská a dovolí respondentům být tím, čím jsou. Dále se obě třídy shodly na tom, že je atmosféra třídy přátelská, bezpečná a pohodová, kde mohou respondenti projevit své názory a ovlivňovat rozhodování.

U gymnázia se u tvrzení, že atmosféra třídy povzbuzuje respondenty k učení, objevil většinový nesouhlas respondentů a u SOŠ Fortika nebylo možné tuto odpověď interpretovat, protože se třída opět rozdělila na dvě stejné skupiny, které si vzájemně odporovaly. Zjištěné výsledky ukazují na znaky dobrých mezilidských vztahů ve třídách, ale svědčí o nedostačující orientaci na školní výkon. To by

se potvrdilo především u SOŠ Fortika, kde v další části dotazníku měli respondenti zvolit tvrzení, které se týkalo domácích a školních úkolů. U SOŠ Fortika nebylo možné vyhodnotit tvrzení, která se týkala novosti a zajímavosti a využitelnosti domácích a školních úkolů, včetně tvrzení, zda jsou pro respondenty domácí a školní úkoly výzvou. Respondenti se opět u všech uvedených tvrzení rozdělili na dvě skupiny, které si vzájemně odporovaly. Z uvedených výsledků byl patrný rozkol mezi respondenty.

U gymnázia nebylo možné vyhodnotit tvrzení, že jsou domácí a školní úkoly pro respondenty výzvou a většina respondentů se shodla, že pro ně nejsou domácí a školní úkoly dobře využitelné.

Bylo zjištěno, že žáci nepovažují domácí a školní úkoly za obtížné a domnívají se, že jsou stimulující, ale necítí, že by pro ně úkoly byly výzvou a nepovažují je za dobře využitelné. I v tomto případě je citelný odklon od motivace k učení. Vzhledem k tomu, že není opět možné ověřit další doplňující informace k dotazníkovému šetření, nelze s jistotou určit pravou příčinu těchto jevů.

Obě sledované třídy shouhlasily s téměř všemi tvrzeními, která souvisela s vyučujícím. Obě třídy mají vyučujícího, který je ochoten věnovat více času respondentům, pokud to potřebují, je empatický a učí jasně s důrazem na pochopení učební látky a všímá si pokroku respondentů a využívá skupinovu práci. Vzhledem k tomu, že respondenti neměli určeno, o kterého učitele se jedná, lze jen konstatovat, že je učí učitel, nebo učitelé, kteří mají podobné vlastnosti nebo využívají podobné výukové metody.

U respondentů gymnázia nebylo možné vyhodnotit tvrzení, které se týkalo spravedlivého zkoušení a hodnocení. V tomto případě se mohly projevit pozitivní i negativní zkušenosti, které respondenti se zkoušením a školním hodnocením mají. Na rozdíl od gymnázia se respondenti ze SOŠ Fortika přiklonili k tvrzení, že je jejich učitel zkouší a známkuje spravedlivě.

Dotazníkové šetření, které proběhlo na gymnáziu a SOŠ Fortika byl vyhodnocen s přihlédnutím k limitujícím stránkám dotazníkového šetření. Vzhledem k tomu, že i momentální naladění respondentů může sehrát svou roli při vyplňování dotazníku, bylo by vhodné použít i jiného výkumného nástroje, který by doplnil důležitá fakta, která při vyhodnocování jednotlivých tvrzení pomohou vyvrátit, či potvrdit zjištění z průzkumného šetření.

Limitující v průzkumném šetření je fakt, že dotazník dokázal zmapovat jen krátký časový úsek života obou sledovaných tříd. Aby bylo možné některá zjištění a domněnky potvrdit či vyvrátit, bylo by nutné sledovat obě třídy dlouhodobě a

proniknout tak do složitého mechanismu mezilidských vztahů, kterými každá školní třída oplývá. Pozitivním zjištěním bylo to, že žáci mají mezi sebou pravděpodobně dobré vztahy a méně povzbudivým zjištěním byla pravděpodobně snížená orientace na učivo. To by souhlasilo s tím, co píše Vágnerová (2012, s. 419), že se adolescenti vůči škole, někdy projevují lhostejně nebo s odporem. Vztah ke škole není v adolescenci podmíněn vývojově, ale především sociálně.

7 Doporučení pro pedagogickou praxi

Na základě výsledků průzkumu v bakalářské práci doporučuje autorka následující kroky, které by pomohly zlepšit klima v obou sledovaných třídách.

Učitel by se měl zaměřit na podporu přátelství a snížení konkurencí a třenic. Možným sporům se snažit předejít, což jistě není snadné, záleží na profesionalitě a přístupu daného učitele. Dle výsledků průzkumu se žáci na obou vybraných školách necítí povzbuzeni a motivováni ke školní práci. V hodinách by bylo vhodné využívat i alternativnějších metod výuky. Učitelé by mohli zařadit více projektových dnů, zařadit do výuky i inscenační metody, které by umožnili žákům projevit svou individualitu a naučili by se tak přijímat i názor druhých.

Respondenti by měli být více motivováni ke školní práci. Mělo by být vhodné využíváno malých pochval a chválen by měl být každý malý pokrok, který žák udělal. Při zkoušení a klasifikaci by měli být respondenti vždy seznámeni se všemi okolnostmi, které učitele k udělení známky vedly. Vhodné by bylo i zařadit sebehodnocení žáka, kde již samotná sebereflexe u žáka může pomoci, aby si uvědomil menší či větší nedostatky své odvedené školní práce. Učitel by měl vždy empaticky přistupovat k hodnocení konkrétního žáka a zohlednit nejen negativní stránky žákova výkonu, ale i pozitivní stránky, včetně žákova přístupu při řešení zadání.

Vzhledem ke komplexnosti proběhlého průzkumného šetření, bylo by vhodné provést sociometrické měření, které by pomohlo odhalit mezilidské vztahy mezi jednotlivými žáky. Bylo by tak možné vysvětlit některé jevy, které dotazník nemůže pojmut. Jestliže by byly zjištěny vážné problémy v některé z vybraných tříd, byla by vhodná intervence školního psychologa.

I když se třídní klima projevilo v obou třídách jako přátelské, je dobré zařadit více mimoškolních akcí, kde by respondenti mohli navazovat nová přátelství se svými spolužáky a prohlubovat ty stávající. Díky novým zážitkům by se zlepšila i vzájemná komunikace mezi členy školní třídy.

Škola by se měla zaměřit na zlepšení nejen třídního klimatu, ale i školního klimatu.

S celkovými výsledky při zachování anonymity jednotlivých žáků autorka práce seznámí třídní učitele a dále je zcela na nich, jak s udanými informacemi naloží. Jedním z nejvhodnějších doporučení se jeví doplnit průzkum ještě metodou rozhovoru.

8 Závěr

V bakalářské práci se autorka věnovala sociálně-psychologickému klimatu tříd dvou středních škol. Po nastudování teoretických podkladů daného tématu byla sestavena teoretická část, pojednávající o základních pojmech třídního klimatu, sociálních percepcí a vzájemných vztahů. Za nejdůležitější aspekty průzkumu lze považovat žáky a třídní učitele i domácí a školní úkoly.

Na tvorbě školního klimatu se podílí nejen lidská složka, ale i výše jmenované domácí a školní úkoly. Při jejich řešení může projevít respondent svou kreativitu a vhodným způsobem je pak zapojen do třídního kolektivu.

Ve školách moderní doby je cítit výrazná změna nejen školního klimatu, ale především třídního klimatu. Sociální sítě na internetu učí žáky jak využívat různých funkcí a programů, ale díky těmto moderním vymoženostem zapomínají žáci mezi sebou komunikovat.

Moderní škola by měla umět vytvořit žákům takové prostředí, které bude pro ně motivující a ve kterém se budou nejen žáci, ale i učitelé cítit vždy dobře. Dobré třídní klima je založeno na kvalitních mezilidských vztazích. Základním pilířem dobrých mezilidských vztahů jsou sociální dovednosti každého člena školní třídy.

V praktické části práce byl průzkum uskutečněn pomocí kvantitativní metody na základě standardizovaného anonymního dotazníku Student Classroom Climate Questionnaire (Čapek, 2010, s. 300-301).

V závěru praktické části došlo k vyhodnocení zjištěných skutečností. Pro lepší přehlednost byly veškeré položky dotazníku znázorněny i pomocí tabulek a grafů. Dvě základní průzkumné otázky stanovené autorkou práce byly následně zodpovězeny a zpracovány a podrobně vyhodnoceny v kapitole diskuze. Následně byla zjištění z průzkumného šetření zpracována do doporučení pro pedagogickou praxi.

V teoretické části autorka pomocí studia odborné literatury, jejich komparací, analýzou a syntézou popsala termíny, které se vztahují k sociálně-psychologickému klimatu třídy, čímž je splněn cíl teoretické části bakalářské práce. Všechny průzkumné otázky byly průzkumným šetřením zodpovězeny a tím je považován cíl praktické části práce za splněný.

9 Seznam použité literatury

- AUGER, Marie-Thérèse. *Učitel a problémový žák: strategie pro řešení problémů s kázní a učením*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005, 128 s. ISBN 80-7178-907-0.
- BERKA, Karel a kolektiv autorů: *Filozofický slovník A-Z*. 1. vyd. Praha: Svoboda 1985, 481 s. ISBN 73/505-21-8.5.
- ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portal, 2007, 656 s. ISBN 978-80-7367-273-7.
- ČAPEK, Jiří. *Třídní klima a školní klima*. 1. vyd. Praha, 2010, 328s. ISBN 978-80-247-2742-4.
- ČAPEK, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi: kázeňské strategie, zásady odměňování a trestání, hodnocení a klasifikace, podpora a motivace žáků*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4639-5.
- DOLEŽALOVÁ, Jana. *Metody a formy práce vedoucí k pozitivnímu klimatu ve výchovně-vzdělávacím procesu*. In *Klima současné české školy. Sborník příspěvků z 11. konference ČpdS*. 1. vyd. Brno: Konvoj, 2003, s. 274-278. ISBN 80-7302-064-5.
- DOLEŽELOVÁ, Lucie. *Porovnání 7. tříd základní školy a odpovídajícího ročníku gymnázia z hlediska třídního klimatu*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita. 2013, s. 17.
- FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0.
- GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1992, 647 s. ISBN 80-85605-28-7.
- GILLNEROVÁ, Ilona a Iva ŠTĚTOVSKÁ. *Sociální dovednosti učitele – možnosti ovlivnění školního klimatu*. In *Klima současné české školy. Sborník příspěvků z 11. konference ČpdS*. 1.vyd. Brno: Konvoj, 2003, s. 283-292. ISBN 80-7302-064-5.
- GILLERNOVÁ, Ilona a Lenka KREJČOVÁ. *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3472-9.
- GRECMANOVÁ, Helena. *Evaluace klimatu školy*. In *Evaluační pedagogické výzkumy a jejich metody*. 1. vyd. Praha: Votobia, 2004, s. 6-35. ISBN 80-72220-210-3.

- GRECMANOVÁ, Helena. Škola a její klima. In KANTOROVÁ, Jana. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. Olomouc: Hanex, 2010(1), 184 s. ISBN 978-80-7409-030-1.
- GRECMANOVÁ, Helena. Klima současné školy. In *Klima současné české školy. Sborník příspěvků z 11. konference ČPdS*. 1. vyd. Brno: Konvoj, 2003, 381 s. ISBN 80-7302-064-5.
- HELUS, Zdeněk. *Úvod do psychologie: učebnice pro střední školy a bakalářská studia na VŠ*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 320 s. ISBN 978-80-247-3037-0.
- HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy. 2., přepracované a doplněné vydání*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4674-6.
- HRUBŠIKOVÁ, Helena a Eva MARUŠINCOVÁ. Zmeny v charaktere sociálnej klímy tried a v motivácii učenia sa žiakov alternatívnych škol po prechode do školy tradičného typu. *Pedagogická revue*, 1998, roč. 50, č. 4, s. 337-347.
- JEDLIČKA, Richard, Petr KLÍMA, Jaroslav KOŤA, Jiří NĚMEC a Jiří PILAŘ. *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1 vyd. Praha: Themis, 2004, 478 s. ISBN 80-7312-038-0.
- JŮVA, Vladimír. *Základy pedagogik*. Brno: Paido, 2001, 100 publikace, ISBN 80-85931-95-8.
- KAŠPÁRKOVÁ, Jana. Celkový vztah a motivace ke škole jako jeden z faktorů ovlivňující školní klima. In *XXIV. mezinárodní kolokvium o řízení osvojecího procesu*. Brno: UO a VUT, 2006. [CD-ROM].
- KAŠPÁRKOVÁ, Jana. Některé typy školního klimatu a jejich vliv. In CHRÁSKA, Miroslav, Daba TOMANOVÁ a Drahomíra HOLOUŠOVÁ (ed.). *Klima současné české školy. Sborník příspěvků z 11. konference ČPdS*. 1. vyd. Brno: Konvoj, 2003, 381 s. ISBN 80-7302-064-5.
- KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Zjišťování kvality školního klimatu*. Disertační práce. Olomouc: UP PdF, 2005.
- KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků. 2., dopl. vyd.* Praha: Grada, 2009. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2834-6.
- KREJČOVÁ, Lenka. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3474-3.
- LAŠEK, Jan. Komunikační klima ve středoškolské třídě. *Pedagogika*, 44, 1994, č. 2.
- LINHARTOVÁ, Dana. *Psychologie pro učitele*. Brno, 2000, 256 s. ISBN 978-80-7375-222-4.

- MAREŠ, Jiří. *Sociální klima školní třídy – přehledová studie*. Asociace školní psychologie ČR a SR, Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, 1998, 39s.
- MAREŠ, Jiří. Zamyšlení nad pojmem klima školy. In JEŽEK, Stanislav. *Psychosociální klima školy I*. Brno: MSD, 2003, 151 s. ISBN 80-86633-13-6.
- MAREŠ, Jiří a Eva ŠVARCOVÁ. Klima české školy: pohled rodičů žáků pocházejících z etnických menšin. In JEŽEK, Stanislav. *Psychosociální klima školy II*. Brno: MSD, 2004, s. 116-127. ISBN 80-86633-29-2.
- MAREŠ, Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ. *Komunikace ve škole*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995, 210 s. ISBN 80-210-1070-3.
- MAREŠ, Jiří a Stanislav JEŽEK. *Klima školní třídy. Dotazník pro žáky*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012, 39 s. ISBN 978-80-87063-79-8.
- PROKOP, Jiří. *Škola jako sociální útvar*. Praha: Univerzita Karlova, 1996, 44 s. ISBN 80-86039-01-3.
- PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009, 936 s. ISBN 978-80-7367-546-2.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013, 400 s. ISBN 978-80-262-0403-9.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-736-7647-6.
- RABUŠICOVÁ, Milada, Klára ŠEĐOVÁ a Kateřina TRNKOVÁ. Otevřenost české školy vnějším vztahům jako součást školního klimatu? In *Klima současné české školy. Sborník příspěvků z 11. konference ČpdS*. 1. vyd. Brno: Konvoj, 2003, s. 163-170. ISBN 80-7302-064-5.
- ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998, 268 s. ISBN 80-85931-48-6.
- STŘELEČEK, Stanislav. *Studie z teorie a metodiky výchovy I*. 2. vyd. Brno 2004, ISBN 80-86633-21-7.
- SVOBODOVÁ, Jarmila. Utváření klimatu ve třídě a výchovné skupině. In STŘELEČEK, Stanislav. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. Brno: MSD, 2002. s. 82-91,-91. ISBN 80-86633-00-4.
- ŠTÁVA, Jan. Vliv managementu školy na její klima. In *Klima současné české školy. Sborník příspěvků z 11. konference ČpdS*. 1. vyd. Brno: KONVOJ, 2003, s. 372-381. ISBN 80-7302-064-5.

- URBAN, Lukáš. *Sociologie trochu jinak. 2., rozš. vyd.* Praha: Grada, 2011. Sociologie. ISBN 978-80-247-3562-7.
- URBÁNEK, Petr. Vliv velikosti školy na klima učitelského sboru. In *Pedagogický výzkum: reflexe společenských potřeb a očekávání? Sborník z XIII. konference ČAPV* pořádané Katedrou pedagogiky s celoškolskou působností Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Českou asociací pedagogického výzkumu. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005, s. 322-325.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha. Portal, 2000, s. 528. ISBN 80-7178-308-0.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.
- VYKOPALOVÁ, Hana. *Sociální klima třídy a možnosti jeho ovlivňování*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1992, s. 16.
- WARDOVÁ, Mildred. A. Učitelovo meranie klímy vo vlastnej triede. *Pedagogická revue*, 1994, roč. 46, č. 9, s. 10, s. 462-463.
- ZORMANOVÁ, Lucie. *Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4100-0.

A Přílohy

Standardizovaný dotazník SCCQ – klima ve třídě

Milí žáci, obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který je zaměřen na šetření sociálně-psychologického klimatu ve vaší třídě.

Dotazník je anonymní. Výsledky budou použity pro školní potřeby, zpracování bakalářské práce na Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně.

Zaškrtni prosím příslušný čtvereček, který nejlépe vyjadřuje tvou zkušenost.

Použij následující stupnici: Zcela souhlasím, Souhlasím, Nesouhlasím, Zcela nesouhlasím.

Neboj se použít volnou část dotazníku na komentáře nebo doporučení.

O atmosféře v naší třídě si myslím následující:

	Souhlasím		Nesouhlasím	
	zcela			Zcela
podněcuje spolupráci	☐	☐	☐	☐
je přátelská	☐	☐	☐	☐
povzbuzuje	☐	☐	☐	☐
podporuje a dává pocit sounáležitosti	☐	☐	☐	☐
dovolí mi být, čím jsem	☐	☐	☐	☐
je příjemná	☐	☐	☐	☐
povzbuzuje mne k učení	☐	☐	☐	☐
je bezpečná a pohodová	☐	☐	☐	☐
dovolí mi mít své názory a ovlivňovat rozhodování	☐	☐	☐	☐

Dle mého názoru jsou domácí a školní úkoly:

přiměřeně obtížné (ani ne příliš lehké, ani ne příliš	☐	☐	☐	☐
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

těžké)

stimulující (ani nudné, ani stereotypní)	☐	☐	☐	☐
nové a zajímavé	☐	☐	☐	☐
pro mě dobře využitelné	☐	☐	☐	☐
výzvou	☐	☐	☐	☐

Můj vyučující:

je ochoten mi věnovat více času	☐	☐	☐	☐
projevuje pochopení	☐	☐	☐	☐
učí jasně a pomáhá mi pochopit látku	☐	☐	☐	☐
zkouší a známkuje sprá- vedlivě	☐	☐	☐	☐
je ochoten mi pomoci s problémy	☐	☐	☐	☐
všímá si mého pokroku	☐	☐	☐	☐
pro lepší výuky využívá práci ve skupinách	☐	☐	☐	☐

Děkuji za ochotu a Váš čas, který jste tomu věnovali.
Renata Janečková